

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA - GEOGRAFIA

OBSZARY AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

1. Wypowiedzi ucznia
2. Kartkówki
3. Sprawdziany
4. Prace domowe (ustne, pisemne)
5. Znajomość mapy
6. Ćwiczenia geograficzne (obserwacje, pomiary terenowe)
7. Zeszyt przedmiotowy
8. Zeszyt ćwiczeń
9. Prace długoterminowe: referaty, albumy, pomoce dydaktyczne
10. Lektura geograficzna
11. Konkursy

KRYTERIA, WEDŁUG KTÓRYCH SĄ OCENIANE POSZCZEGÓLNE OBSZARY AKTYWNOŚCI

1. Wypowiedzi ustne – oceniana jest zawartość rzeczowa, umiejętność formułowania myśli, stosowanie terminologii przyrodniczej, umiejętność lokalizacji na mapie.
2. Kartkówki składają się z kilku krótkich pytań, odpowiedzi są punktowane.
3. Kartkówki sprawdzające znajomość mapy – przedstawiają kontur mapy wybranej części świata z zaznaczonymi elementami, które uczeń ma rozpoznać i nazwać lub ma zaznaczyć na mapie podane przez nauczyciela elementy (np. krainy geograficzne, rzeki, jeziora, wyspy, półwyspy, morza, zatoki, państwa i ich stolice); odpowiedzi są punktowane.
4. Kartkówki i sprawdziany są oceniane zgodnie z wymaganą ilością punktów na daną ocenę:
100 – 95% - celujący
94 – 86% - bardzo dobry
85 – 75% - dobry
74 – 51% - dostateczny
50 – 31% - dopuszczający
30 – 0% - niedostateczny
5. Prace długoterminowe – przy ustaleniu oceny brane są pod uwagę: plan pracy, samodzielność, poprawność merytoryczna, estetyka wykonania, sposób prezentacji.
6. Prace domowe – ocenie podlegają za poprawność, staranność, sposób prezentacji zagadnienia.
7. Podczas odpowiedzi ocenie podlega znajomość mapy.
8. Oceny za odpowiedź, prace długoterminowe i aktywność wystawiane są po uwzględnieniu samooceny i oceny pracy ucznia przez kolegów.

NARZĘDZIA I CZĘSTOTLIWOŚĆ POMIARU OSIĄGNIĘĆ

1. SPRAWDZIANY (1 godz. lekcyjna) – 1 – 2 razy w semestrze, zwykle po powtórzeniu każdego działu.
2. KARTKÓWKI (10–15 min.) – w zależności od potrzeb i poziomu klasy.
3. ODPOWIEDZI USTNE – przynajmniej 1 w każdym semestrze.
4. PRACE DOMOWE, ĆWICZENIA - w zależności od potrzeb i zainteresowań uczniów

5. PRACE DŁUGOTERMINOWE – w zależności od potrzeb i zainteresowań uczniów
OBSERWACJA UCZNIĄ - systematyczna; podsumowanie w formie ustnej, oceny opisowej nawet na każdej lekcji – UWZGLĘDNIĄ:

- przygotowanie do lekcji,
- aktywność na lekcji,
- praca w grupie,
- prowadzenie zeszytu i ćwiczeń,
- posługiwanie się mapą, atlasem, rocznikiem statystycznym,
- korzystanie z innych źródeł informacji geograficznej: rysunków, przekrojów, fotografii itp.,
- udział w konkursach przedmiotowych.

INFORMOWANIE UCZNIÓW I RODZICÓW O WYMAGANIACH I POSTĘPACH

1. Na prośbę rodziców nauczyciel udziela im ustnej informacji o ocenach ucznia; w sytuacjach szczególnych może to być informacja pisemna.
2. Wymagania z przedmiotu w zakresie wiadomości i umiejętności są uczniom przedstawiane na bieżąco na lekcjach.
3. Uczeń mający kłopoty z opanowaniem materiału zawsze może zwrócić się do nauczyciela o pomoc.
4. Każda ocena, którą otrzymuje uczeń jest jawna i uzasadniona.
5. Oceny zdobywane przez uczniów są odnotowywane na bieżąco w dzienniku lekcyjnym oraz mogą być wpisane do zeszytu przedmiotowego na prośbę uczniów.
6. Wychowawca klasy systematycznie informuje rodziców na wywiadówkach o uzyskanych przez uczniów stopniach.
7. O przewidywanej ocenie semestralnej (rocznej) uczeń zostaje poinformowany na tydzień przed wystawieniem stopnia.
8. W przypadku grożącej oceny niedostatecznej rodzice zostają poinformowani na miesiąc przed wystawieniem stopnia.
9. Prace pisemne uczeń otrzymuje do wglądu na lekcji, a rodzice w kontaktach indywidualnych i na wywiadówce.
10. Prace klasowe są przechowywane przez nauczyciela do końca roku szkolnego.

POZIOMY OCZEKIWANYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ:

Wymagania podstawowe
Konieczne (na stopień dopuszczający)
Podstawowe (na stopień dostateczny)
Rozszerzające (na stopień dobry)
Obejmują treści i umiejętności:

- Najważniejsze w uczeniu się geografii
- Łatwe dla ucznia nawet mało zdolnego
- Często powtarzające się w procesie nauczania
- Uniwersalne i niezbędne w danym etapie kształcenia
- Użyteczne w życiu codziennym

Wymagania ponadpodstawowe
Dopełniające (na stopień bardzo dobry)
Wykraczające (na stopień celujący)
Obejmują treści i umiejętności:

- Mniej przystępne niż zaliczane do wymagań podstawowych
- Wymagające z korzystania różnych źródeł informacji
- Umożliwiające rozwiązywanie problemów
- Wyjątkowo złożone i twórcze naukowo
- Pozwalające łączyć wiedzę z różnych przedmiotów i dziedzin

KATEGORIE CELÓW:

Poziom	Kategoria celu
Wiadomości	A - Zapamiętywanie wiadomości B - Zrozumienie wiadomości C - Stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych
Umiejętności	D - Stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych

POZIOMY WYMAGANÍ:

Poziom wymagań koniecznych (K) obejmuje wiadomości i umiejętności, które umożliwiają uczniowi świadomy udział w lekcji, a także wykonywanie przez ucznia prostych zadań związanych z życiem codziennym.

Poziom wymagań podstawowych (P) określa wiadomości i umiejętności ważne i najbardziej uniwersalne, stosunkowo łatwe do opanowania i użyteczne w życiu codziennym oraz niezbędne do kontynuowania nauki na wyższych poziomach.

Poziom wymagań rozszerzających (R) dotyczy wiadomości i umiejętności trudniejszych, wspierających tematy podstawowe. Pośrednio mogą być użyteczne w pozaszkolnej działalności ucznia.

Poziom wymagań dopełniających (D) zakłada opanowanie pełnego zakresu treści kształcenia. Określa wiadomości i umiejętności trudne do przyswojenia, złożone oraz o charakterze problemowym.

Poziom wymagań wykraczających (W) obejmuje wiadomości i umiejętności wykraczające ponad treści zawarte w podręczniku. Dotyczy zagadnień szczególnie złożonych i twórczych naukowo.

STOPNIE SZKOLNE:

Dopuszczający – uczeń przyswoił treści konieczne. Z pomocą nauczyciela jest w stanie nadrobić braki w podstawowych umiejętnościach.

Dostateczny – uczeń opanował wiadomości podstawowe i z niewielką pomocą nauczyciela potrafi rozwiązać podstawowe problemy. Analizuje również podstawowe zależności, próbuje porównywać, wnioskować i zajmować określone stanowisko.

Dobry – uczeń przyswoił treści rozszerzające, właściwie stosuje terminologię geograficzną, aktywnie uczestniczy w zajęciach oraz stosuje wiadomości w sytuacjach typowych wg wzorów znanych z lekcji i podręcznika, a także rozwiązuje typowe problemy z wykorzystaniem poznanych metod. Ponadto samodzielnie pracuje z podręcznikiem oraz materiałami źródłowymi.

Bardzo dobry – uczeń opanował treści dopełniające, potrafi samodzielnie interpretować zjawiska oraz bronić swych poglądów.

Celujący – uczeń opanował treści wykraczające poza informacje zawarte w podręczniku. Potrafi selekcionować i hierarchizować wiadomości oraz z powodzeniem bierze udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych. Pod okiem nauczyciela prowadzi własne prace badawcze.

PRZY USTALANIU OCENY SEMESTRALNEJ I KOŃCOWEJ bierze się pod uwagę szczególnie stopnie z prac pisemnych: kartkówek i sprawdzianów.

KONTRAKT

1. Uczeń ma obowiązek uczęszczać na lekcje systematycznie, punktualnie w zmianie obuwia.
2. Podczas lekcji uczeń nie je, nie pije, nie żuje gumy.
3. Po zakończonej lekcji na swoim stanowisku pracy uczeń pozostawia ład i porządek.
4. Na lekcję geografii uczeń przynosi: atlas i podręcznik (jeden na ławkę) oraz zeszyt ćwiczeń, zeszyt przedmiotowy i przybory do pisania.
5. Uczeń na lekcji geografii odpowiada siedząc, chyba że korzysta z tablicy, mapy lub odpowiada z ostatnich trzech lekcji.
6. Uczeń zobowiązany jest do przygotowania się do każdej lekcji; sprawdzenie wiadomości i umiejętności z ostatnich trzech lekcji może mieć formę odpowiedzi ustnej lub 5-15 minutowej kartkówki. .
7. Kartkówki zapowiadane lub nie zapowiadane są obowiązkowe i nie podlegają poprawie. Uczniowie nieobecni na zapowiadanej kartkówce piszą ją w najbliższym terminie.
8. Sprawdziany są obowiązkowe. Jeżeli uczeń opuścił sprawdzian powinien go napisać w ciągu 2 tygodni od powrotu do szkoły.
9. Sprawdziany są zapowiadane co najmniej tydzień wcześniej i omówiony jest ich zakres i kryteria wymagań.
10. Poprawa sprawdzianów jest dobrowolna, odbywa się poza lekcjami geografii w ciągu dwóch tygodni od rozdania prac i tylko jeden raz. W dzienniku lekcyjnym uczeń otrzymuje każdy stopień z danego sprawdzianu.
11. Na koniec semestru nie przewiduje się sprawdzianu zaliczeniowego.
12. Uczeń po dłuższej niż 1 tydzień nieobecności w szkole może nie być oceniany, jeżeli nieobecność związana była z chorobą lub innymi sytuacjami losowymi, które go usprawiedliwiają.
13. Dwa razy w ciągu semestru (przy 2godzinach tygodniowo) lub jeden raz przy 1godzinie tygodniowo) uczeń może zgłosić nie przygotowanie do lekcji (np. brak zeszytu, brak pracy domowej) bez obawy otrzymania oceny niedostatecznej, z wyjątkiem zapowiadanych wcześniej prac pisemnych.
14. Systematyczne nie odrabianie prac domowych, nie przygotowywanie się do lekcji, brak zeszytu przedmiotowego lub potrzebnych na lekcję innych materiałów wpłynie na obniżenie oceny za aktywność wystawianej systematycznie w ciągu roku szkolnego.
15. Uczeń mający kłopoty z opanowaniem materiału może zwrócić się do nauczyciela w celu ustalenia formy wyrównania braków lub pokonania trudności.
16. Oceny wystawiane przez nauczyciela są jawne i uzasadnione. Uczeń ma również możliwość samooceny oraz oceny swojej pracy przez kolegów.
17. Uczeń ma obowiązek prowadzenia zeszytu przedmiotowego, w którym powinny się znajdować się zapisy tematów, notatki, zapisy poleceń ustnych lub pisemnych prac domowych. Zeszyt powinien być prowadzony systematycznie. Uczeń w przypadku nieobecności w szkole powinien zeszyt uzupełnić.
18. Na ostatniej stronie w zeszycie uczeń ma obowiązek odnotować swoje przygotowanie do lekcji i efekty pracy w czasie zajęć. Wpisane przez ucznia oceny nauczyciel może potwierdzić podpisem. Swoje obserwacje często pokazuje rodzicom, którzy podpisując się okazują swoje zainteresowanie postępami ucznia w nauce.

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
I. Podstawy geografii	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „geografia” • przedstawia podział nauk geograficznych • wyjaśnia, czym zajmuje się geografia fizyczna i społeczno-ekonomiczna • wymienia źródła informacji geograficznej • podaje wymiary Ziemi oraz główne cechy jej kształtu • wyjaśnia różnice między elipsoidą a geoidą • wskazuje na mapie świata i na globusie: równik, południk 0°, zwrotniki, koła podbiegunowe oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią • wymienia cechy południków i równoleżników • wyjaśnia znaczenie terminów: „długość geograficzna”, „szerokość geograficzna” • określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie • odczytuje współrzędne geograficzne na globusie • odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych • wyjaśnia znaczenie terminów: „skala”, „siatka kartograficzna” • podaje różnice między siatką kartograficzną a geograficzną • wymienia rodzaje skal oraz podaje ich przykłady • posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie • przekształca skale • dokonuje podziału map ze względu na ich skalę oraz treść • podaje różnice między planem a mapą • wymienia metody przedstawiania zjawisk na mapach 	<ul style="list-style-type: none"> B A B A A B C A B C C C C B B A C C B B A 	<ul style="list-style-type: none"> • zna imiona lub nazwiska uczonych i ich dokonania w poznaniu kształtu Ziemi • omawia historię poznania kształtu i rozmiarów Ziemi • stosuje ze zrozumieniem pojęcia: „długość geograficzna”, „szerokość geograficzna” • podaje zasady działania oraz możliwości wykorzystania odbiornika GPS • oblicza skalę mapy, znając odległość rzeczywistą pomiędzy obiektami przedstawionymi na mapie • posługuje się ze zrozumieniem terminem „skala” • wykazuje znaczenie skali mapy w przedstawianiu różnych informacji geograficznych na mapie • wyjaśnia, na czym polega generalizacja mapy oraz uzasadnia jej przydatność • charakteryzuje wybrane metody przedstawiania zjawisk na mapach • stosuje ze zrozumieniem terminy: „wysokość względna”, „wysokość bezwzględna” • charakteryzuje sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapach • projektuje i opisuje trasy podróży na podstawie map turystycznych, topograficznych i samochodowych • identyfikuje położenie i charakteryzuje odpowiadające sobie obiekty geograficzne na fotografiach, zdjęciach lotniczych i satelitarnych oraz mapach topograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> A B C C C C C C D D D C C C C D C

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych • wyjaśnia znaczenie terminów: „wysokość względna”, „wysokość bezwzględna”, „poziomica” • odczytuje z mapy wysokość bezwzględną i oblicza wysokość względną wybranych punktów • analizuje i interpretuje treści map ogólnogeograficznych, tematycznych, turystycznych • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych • posługuje się w terenie planem, mapą topograficzną, turystyczną, samochodową (m.in. orientuje mapę oraz identyfikuje obiekty geograficzne na mapie i w terenie) • lokalizuje na mapach (również konturowych) kontynenty oraz najważniejsze obiekty geograficzne na świecie i w Polsce (niziny, wyżyny, góry, rzeki, jeziora, wyspy, morza, państwa itp.) 	<p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p>		
II. Ruchy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między teorią geocentryczną a heliocentryczną • wymienia nazwy planet Układu Słonecznego • rozpoznaje i nazywa ciała niebieskie przedstawione na ilustracji • porównuje planety Układu Słonecznego, korzystając z danych liczbowych • wyjaśnia znaczenie terminów: „ruch obiegowy Ziemi”, „równonoc wiosenna”, „równonoc jesienna”, „przesilenie zimowe”, „przesilenie letnie” • podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi • podaje najważniejsze następstwa ruchu obiegowego Ziemi • wymienia daty występowania równonocy oraz przesilen 	<p>A</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>A</p>	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poszczególne planety Układu Słonecznego • posługując się rysunkiem, wyjaśnia zjawiska zaćmienia Słońca i zaćmienia Księżyca • charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi • wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej • przedstawia (korzystając również z własnych obserwacji) zmiany w oświetleniu Ziemi oraz w długości trwania dnia i nocy w różnych szerokościach geograficznych i porach roku • omawia zastosowanie gnomonu • demonstruje ruch obrotowy Ziemi, posługując się tellurium lub globusem • oblicza czas słoneczny i strefowy danego miejsca na podstawie jego położenia matematyczno- 	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • podaje daty przesilen i równonocy na podstawie ilustracji przedstawiających oświetlenie Ziemi w ciągu roku • wyjaśnia znaczenie terminów: „ruch obrotowy Ziemi”, „doba”, „górowanie Słońca”, „południk miejscowy”, „gnomon” • podaje cechy ruchu obrotowego Ziemi • oblicza kąt, o jaki obraca się Ziemia w określonym czasie • podaje najważniejsze następstwa ruchu obrotowego Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: „czas słoneczny”, „czas strefowy”, „czas urzędowy” • wyjaśnia przyczynę wprowadzenia stref czasowych i międzynarodowej linii zmiany daty • posługuje się mapą stref czasowych do określania różnicy czasu strefowego i słonecznego na Ziemi 	<p>A</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>C</p>	<p>geograficznego</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czas słoneczny, strefowy, uniwersalny, urzędowy • posługuje się ze zrozumieniem pojęciami: „ruch obrotowy”, „czas słoneczny”, „czas strefowy”, „czas uniwersalny” i „czas urzędowy” • ustala, jaki dzień tygodnia nastąpi po przekroczeniu międzynarodowej linii zmiany daty 	<p>C</p> <p>C</p> <p>D</p>
III. Atmosfera i hydrosfera	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „atmosfera”, „troposfera” • podaje skład chemiczny powietrza atmosferycznego • wymienia w kolejności nazwy warstw atmosfery, zaczynając od tej warstwy, która znajduje się najbliżej powierzchni Ziemi • omawia na podstawie schematu zmiany temperatury powietrza w poszczególnych warstwach atmosfery • wyjaśnia znaczenie terminu „izoterma” • podaje czynniki wpływające na temperaturę powietrza na Ziemi • omawia zależność temperatury powietrza od kąta padania promieni słonecznych • charakteryzuje na podstawie wykresów lub danych liczbowych przebieg temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w ciągu roku 	<p>B</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ wybranych czynników na zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi • wykazuje na przykładach związek między wysokością Słońca a temperaturą powietrza • oblicza zmiany temperatury powietrza wraz ze wzrostem wysokości • charakteryzuje rodzaje wiatrów na podstawie ilustracji • stosuje ze zrozumieniem pojęcia: „niż baryczny”, „wyż baryczny” • rozpoznaje na podstawie fotografii rodzaje chmur • charakteryzuje rodzaje chmur, a także opadów i osadów atmosferycznych • charakteryzuje wpływ głównych czynników klimatotwórczych na klimat • podaje na podstawie map tematycznych zależności między strefami oświetlenia Ziemi a stre- 	<p>B</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>D</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<p>w wybranych stacjach meteorologicznych położonych w różnych strefach klimatycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza średnią roczną temperaturę powietrza, średnią roczną amplitudę temperatury powietrza oraz roczną sumę opadów atmosferycznych • sporządza wykres przedstawiający przebieg temperatury powietrza i opadów atmosferycznych • wyjaśnia znaczenie terminów: „ciśnienie atmosferyczne”, „niż baryczny”, „wyż baryczny”, „izobara” • sporządza schemat wyżu i niżu barycznego • wyjaśnia przyczynę powstawania wiatru • wymienia przykłady wiatrów stałych i okresowo zmiennych występujących na kuli ziemskiej • wskazuje na mapie świata obszary występowania różnych rodzajów wiatrów • wyjaśnia znaczenie terminów: „wilgotność powietrza”, „wilgotność względna”, „kondensacja”, „resublimacja” • analizuje rozkład opadów atmosferycznych na kuli ziemskiej na podstawie map klimatycznych • omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia opadów atmosferycznych na Ziemi <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady obszarów charakteryzujących się nadmiarem lub niedoborem opadów atmosferycznych • wymienia rodzaje opadów i osadów atmosferycznych • rozpoznaje przedstawione na fotografiach osady atmosferyczne • wyjaśnia znaczenie terminów: „pogoda”, „klimat” • wymienia czynniki klimatotwórcze • wymienia strefy klimatyczne na kuli ziemskiej i wskazuje ich zasięg na mapie 	<p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>C</p>	<p>fami klimatycznymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zróżnicowanie klimatyczne Ziemi na podstawie analizy map temperatury powietrza i opadów atmosferycznych oraz map stref klimatycznych na Ziemi • stosuje ze zrozumieniem terminy: „pogoda”, „klimat” • charakteryzuje klimat górski • charakteryzuje strefy klimatyczne pod względem warunków sprzyjających działalności człowieka • charakteryzuje typy mórz, podaje ich przykłady i wskazuje je na mapie świata • charakteryzuje przyczyny i skutki ruchów wody morskiej • omawia mechanizm funkcjonowania gejzeru 	<p>D</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zasoby wodne Ziemi na podstawie schematu • wymienia nazwy oceanów i wskazuje te oceany na mapie świata • wskazuje na mapie świata wybrane prądy morskie oraz wymienia ich nazwy • podaje przykłady ruchów wody morskiej • dostrzega i wyjaśnia związki między warunkami klimatycznymi a zasoleniem wody morskiej • wymienia rodzaje wód podziemnych • wyjaśnia znaczenie terminu „gejzer” 	<p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">B</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">B</p>		
IV. Wnętrze Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia metody badania wnętrza Ziemi • wymienia w kolejności warstwy wnętrza Ziemi, zaczynając od warstwy znajdującej się najgłębiej • omawia na podstawie schematu budowę wnętrza Ziemi • podaje różnicę między litosferą a skorupą ziemską • podaje główne cechy płytowej budowy litosfery • wyjaśnia znaczenie terminów: „prądy konwekcyjne”, „skała”, „minerał” • wymienia nazwy wybranych skał i minerałów • podaje przykłady minerałów skałotwórczych • wymienia procesy wewnętrzne kształtujące rzeźbę powierzchni Ziemi • wskazuje na mapie świata obszary aktywne sejsmicznie <ul style="list-style-type: none"> • omawia skutki trzęsień ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: „wulkan”, „law”, „magma”, „erupcja”, „Ognisty Pierścień Pacyfiku” • wymienia przykłady wulkanów i wskazuje je na mapie świata 	<p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">B</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">B</p> <p style="text-align: center;">C</p>	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje warstwy wnętrza Ziemi • podaje zależność pomiędzy głębokością a temperaturą we wnętrzu Ziemi • rozpoznaje skały i określa ich rodzaj • charakteryzuje skały i warunki ich powstawania • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania skał • wykazuje związki pomiędzy płytową budową litosfery a występowaniem zjawisk wulkanicznych i trzęsień ziemi • stosuje ze zrozumieniem terminy: „hipocentrum”, „epicentrum” • charakteryzuje na podstawie schematów powstawanie gór fałdowych i zrębowych • charakteryzuje wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi • określa na podstawie danych statystycznych ukształtowanie powierzchni kontynentów 	<p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">D</p> <p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">D</p> <p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">C</p> <p style="text-align: center;">C</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia na podstawie schematu elementy budowy wulkanu • wymienia produkty erupcji wulkanicznej • omawia skutki erupcji wulkanicznych • wyjaśnia znaczenie terminów: „ruchy górotwórcze”, „góry fałdowe”, „góry zrębowe”, „subdukcja” • wymienia nazwy er i okresów geologicznych • wymienia nazwy orogenez w dziejach Ziemi • wskazuje na mapie świata przykłady gór fałdowych, wulkanicznych i zrębowych • omawia różnice między górami fałdowymi a zrębowymi • wymienia nazwy wielkich form ukształtowania powierzchni Ziemi 	<p>C</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p>		
V. Procesy zewnętrzne kształtujące powierzchnię Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia procesy zewnętrzne kształtujące rzeźbę powierzchni Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: „erozja”, „wietrzenie”, „zwietrzelina”, „ruchy masowe”, „krasowienie” • wymienia rodzaje wietrzenia • wymienia rodzaje skał, które ulegają krasowieniu • podaje przykłady form krasu powierzchniowego i podziemnego • wskazuje na mapie regiony, w których występują zjawiska krasowe • analizuje schemat jaskini i występujących w niej form krasowych • wyjaśnia terminy: „erozja wgłębna”, „erozja boczna”, „erozja wsteczna”, „akumulacja” • podaje przykłady form erozji i akumulacji rzecznej • wymienia rodzaje ujść rzecznych • omawia warunki sprzyjające powstawaniu delt oraz ujść lejkowatych 	<p>A</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p>	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się ze zrozumieniem pojęciem wietrzenia i erozji • rozpoznaje na ilustracjach formy terenu powstałe na skutek wietrzenia • charakteryzuje rodzaje wietrzenia i formy terenu powstałe w jego wyniku • charakteryzuje ruchy masowe • posługuje się ze zrozumieniem terminem „krasowienie” • omawia procesy krasowe i wyjaśnia, w jaki sposób powstają formy krasowe • przedstawia rzeźbotwórczą rolę wód płynących • charakteryzuje działalność rzeki w górnym, środkowym i dolnym biegu • przedstawia rzeźbotwórczą rolę lodowców górskich i łąd lodów • stosuje ze zrozumieniem termin „granica wiecznego śniegu” • wyjaśnia genezę wybrzeży morskich • przedstawia rzeźbotwórczą rolę fal morskich • przedstawia rzeźbotwórczą rolę wiatru 	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata przykłady rzek posiadających ujście deltowe i lejkowate • wyjaśnia proces powstawania delty • wyjaśnia proces powstawania meandrów • wyjaśnia znaczenie terminu „granica wiecznego śniegu” • wskazuje na mapie świata obszary występowania lądolodów • podaje różnice między lodowcem górskim a lądolodem • dostrzega związek między warunkami klimatycznymi a występowaniem lodowców górskich i lądolodów na kuli ziemskiej • wymienia przykłady form powstałych w wyniku działalności lodowców górskich i lądolodów • rozpoznaje i podpisuje na schemacie formy polodowcowe • wyjaśnia znaczenie terminu „abrazja” • podaje przykłady form powstałych w wyniku rzeźbotwórczej działalności morza • omawia na podstawie ilustracji proces powstawania klifu i mierzei • wymienia najważniejsze typy wybrzeży morskich i wskazuje je na mapie świata • wyjaśnia znaczenie terminów: „korazja”, „niecka deflacyjna”, „wydma”, „barchan” • wskazuje na mapie wybrane pustynie • wymienia rodzaje pustyń ze względu na rodzaj podłoża • podaje przykłady form powstałych na skutek erozyjnej i akumulacyjnej działalności wiatru • wskazuje różnice między barchanem a wydmą paraboliczną 	<p>C</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>B</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby powstałe w wyniku działania czynników rzeźbotwórczych 	<p>D</p>
VI. Pedosfe-	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „gleba”, „żyźność gleby” 	<p>B</p>	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poziomy glebowe • wykazuje wpływ klimatu na zróżnicowanie 	<p>C</p> <p>D</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
ra i biosfera	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki glebotwórcze wymienia najważniejsze rodzaje gleb strefowych i astrefowych na Ziemi wskazuje i nazywa na podstawie schematu profilu glebowego poziomy glebowe nazywa główne strefy roślinne na kuli ziemskiej i wskazuje je na mapie świata 	A A C C	roślinności i gleb na Ziemi	
Afryka	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje Afrykę na mapie świata 	A	<ul style="list-style-type: none"> określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki 	C
	<ul style="list-style-type: none"> określa położenie geograficzne Afryki na kuli ziemskiej 	C	<ul style="list-style-type: none"> oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Afryki 	C
	<ul style="list-style-type: none"> porównuje linię brzegową Afryki z linią brzegową innych kontynentów na mapie 	C	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy ukształtowania powierzchni Afryki 	C
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie ogólnogeograficznej wybrane elementy linii brzegowej, krainy geograficzne, rzeki i jeziora Afryki oraz podaje ich nazwy 	C	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związki między budową geologiczną a ukształtowaniem pionowym Afryki 	D
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: „rzeka okresowa”, „rzeka epizodyczna”, „obszar bezodpływowy” 	B	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm powstawania systemu rowów tektonicznych w Afryce 	C
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy stref klimatyczno-roślinno-glebowych Afryki 	A	<ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ wybranych czynników geograficznych na klimat Afryki 	B
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki geograficzne kształtujące klimat Afryki 	A	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje klimat oraz formacje roślinne Afryki na podstawie mapy klimatycznej, klimatogramów oraz ilustracji 	C
	<ul style="list-style-type: none"> przyporządkowuje strefom klimatycznym odpowiednie formacje roślinne i typy gleb w Afryce 	C	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zależności między rozmieszczeniem stref klimatycznych, roślinnych i glebowych w Afryce 	B
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu „gęstość zaludnienia” 	B	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje symetryczność stref klimatyczno-roślinno-glebowych Afryki 	D
	<ul style="list-style-type: none"> podaje liczbę ludności Afryki 	A	<ul style="list-style-type: none"> dowodzi związku między warunkami klimatycznymi, ukształtowaniem pionowym a gęstością i układem sieci rzecznej w Afryce 	D
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy odmian ludzkich zamieszkujących Afrykę 	A	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki wysokiego przyrostu naturalnego w Afryce 	B
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: „przyrost natural- 	B	<ul style="list-style-type: none"> oblicza współczynnik przyrostu naturalnego w 	C

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	ny”, „eksplozja demograficzna”, „urbanizacja”		Afryce	
	• omawia przyczyny eksplozji demograficznej w Afryce	C	• uzasadnia twierdzenie, że Afryka jest kontynentem ludzi młodych	D
	• omawia zróżnicowanie ludności Afryki	C	• ocenia wpływ warunków naturalnych na rozmieszczenie ludności w Afryce	D
	• wymienia nazwy obszarów najgęściej i najślabiej zaludnionych w Afryce	A	• omawia wskaźnik HDI w wybranych krajach na podstawie mapy tematycznej	C
	• wyjaśnia przyczyny niskiego poziomu urbanizacji w Afryce	B	• omawia problemy związane z epidemią AIDS na kontynencie afrykańskim	C
	• wymienia nazwy oraz wskazuje na mapie największe miasta w Afryce	C	• wymienia przyczyny i skutki głodu oraz konfliktów zbrojnych toczących się na terenie Afryki	A
	• omawia problemy mieszkańców Afryki	C	• określa związki pomiędzy problemami wyżywienia, występowaniem chorób a poziomem życia w krajach Afryki położonych na południe od Sahary	C
	• wyjaśnia znaczenie terminu „produkt krajowy brutto”	B	• ocenia warunki środowiska przyrodniczego Afryki pod kątem rozwoju rolnictwa	D
	• opisuje poziom rozwoju gospodarczego Afryki	C	• analizuje gospodarowanie w strefie Sahelu	D
	• wymienia czynniki warunkujące rozwój rolnictwa w Afryce	A	• wyjaśnia przyczyny i skutki pustynnienia	B
	• wyjaśnia, dlaczego Afryka nazywana jest kontynentem rolniczym	B	• uzasadnia konieczność sztucznego nawadniania pól uprawnych w Egipcie	D
	• opisuje pasterstwo koczownicze w Afryce	C	• analizuje przyczyny i skutki nadmiernej działalności rolniczej w Afryce	D
	• wymienia nazwy najważniejszych roślin żywnościowych i eksportowych uprawianych w Afryce	A	• dowodzi wpływu kolonializmu na aktualne problemy gospodarcze Afryki	D
	• wyjaśnia przyczyny niskiego poziomu rozwoju przemysłu w Afryce	B	• wykazuje zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego państw afrykańskich	D
	• opisuje poziom rozwoju usług w Afryce	C	• porównuje cechy społeczno-gospodarcze wybranych państw afrykańskich na przykładzie Egiptu i RPA	C
	• wymienia główne cechy środowiska Egiptu i Republiki Południowej Afryki	A		
	• opisuje potencjał gospodarczy Egiptu i RPA	C		

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
Ameryka Północna i Południowa	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje Amerykę na mapie świata 	A	<ul style="list-style-type: none"> określa położenie matematyczno-geograficzne Ameryki 	C
	<ul style="list-style-type: none"> określa położenie geograficzne Ameryki na kuli ziemskiej 	C	<ul style="list-style-type: none"> oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Ameryki 	C
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: „Ameryka Łacińska”, „Ameryka Środkowa” 	B	<ul style="list-style-type: none"> porównuje rozwinięcie linii brzegowej i ukształtowanie powierzchni Ameryki z innymi kontynentami 	C
	<ul style="list-style-type: none"> opisuje linię brzegową Ameryki 	C	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związki między budową geologiczną a ukształtowaniem pionowym Ameryki 	D
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie i wymienia nazwy najważniejszych krain geograficznych, rzek i jezior w Ameryce Północnej i Południowej 	C	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny wulkanizmu i trzęsień ziemi w Ameryce 	B
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie i wymienia nazwy obszarów aktywnych sejsmicznie i wulkanicznie w Ameryce 	C	<ul style="list-style-type: none"> omawia aktywność sejsmiczną uskoku San Andreas 	C
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki geograficzne kształtujące klimat Ameryki 	A	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje wpływ wybranych czynników geograficznych na klimat Ameryki 	D
	<ul style="list-style-type: none"> przyporządkowuje strefom klimatycznym odpowiednie zbiorowiska roślinne w Ameryce 	B	<ul style="list-style-type: none"> omawia skutki południkowego układu form rzeźby terenu w Ameryce Północnej i Południowej 	C
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy przedstawicieli odmian ludzkich oraz odmian ludzkich mieszanych zamieszkujących Amerykę 	A	<ul style="list-style-type: none"> opisuje cechy klimatu Ameryki Północnej i Południowej na podstawie klimatogramów oraz mapy klimatycznej 	C
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zróżnicowania ludności Ameryki 	B	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje wpływ klimatu na rozmieszczenie zbiorowisk roślinnych w Ameryce 	D
	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wielkie migracje w dziejach Ameryki 	C	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związki między warunkami klimatycznymi, ukształtowaniem pionowym a gęstością i układem sieci rzecznej w Ameryce 	D
	<ul style="list-style-type: none"> porównuje liczbę ludności w wybranych krajach Ameryki na podstawie dostępnych źródeł 	C	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ migracji na zróżnicowanie etniczne ludności Ameryki 	B
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary gęsto i słabo zaludnione w Ameryce oraz nazywa je 	C	<ul style="list-style-type: none"> oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego w wybranych krajach Ameryki 	C
	<ul style="list-style-type: none"> opisuje, korzystając z mapy, rozmieszczenie 	C	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przyczyny wzrostu liczby ludności 	D

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	ludności Ameryki Północnej i Południowej		Ameryki oraz prognozuje dalsze jej zmiany	
	• wymienia nazwy i wskazuje na mapie największe miasta Ameryki	C	• wykazuje zależności między warunkami naturalnymi a rozmieszczeniem ludności w Ameryce	D
	• podaje przyczyny migracji do wielkich miast w Ameryce	A	• wyjaśnia przyczyny wysokiego stopnia urbanizacji w Ameryce Północnej i Południowej	B
	• wymienia przyczyny dużego zróżnicowania etnicznego i kulturowego ludności Ameryki	A	• analizuje zmiany wskaźnika urbanizacji w Ameryce	D
	• wymienia cechy wysoko rozwiniętych gospodarczo krajów Ameryki	A	• opisuje warunki życia i pracy ludzi zamieszkujących wielkie miasta Ameryki	C
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy najlepiej i najslabiej rozwiniętych gospodarczo państw w Ameryce	C	• analizuje skutki gwałtownego wzrostu liczby ludności w wielkich miastach Ameryki	D
	• wskazuje na mapie obszary o największej koncentracji przemysłu w Ameryce i nazywa je	C	• wyróżnia główne cechy i przyczyny zróżnicowania kulturowego i etnicznego ludności Ameryki	B
	• wskazuje na mapie świata Stany Zjednoczone, podaje nazwę stolicy tego kraju oraz nazwy państw z nim sąsiadujących	C	• opisuje cechy gospodarki bogatej północy i biednego południa Ameryki	C
	• określa położenie geograficzne USA	C	• wyjaśnia różnice między gospodarką krajów wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo w Ameryce	B
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy wybranych krain geograficznych, najważniejszych rzek i jezior USA	C	• analizuje przyczyny zróżnicowania gospodarczego bogatej północy i biednego południa Ameryki	D
	• omawia cechy ukształtowania powierzchni USA	C	• opisuje związki między warunkami przyrodniczymi a rozmieszczeniem przemysłu w Ameryce	C
	• wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego USA	A	• ocenia warunki środowiska przyrodniczego Ameryki pod kątem rozwoju rolnictwa	D
	• opisuje zróżnicowanie ludności USA	C	• uzasadnia, że Amerykanie są narodem imigrantów	D
	• wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi a rozmieszczeniem ludności w USA	B	• udowadnia, że USA są potęgą gospodarczą świata	D
	• wyjaśnia znaczenie terminów: „megalopolis”, „technopolia”	B	• analizuje uwarunkowania rozwoju przemysłu nowoczesnych technologii w Stanach Zjedno-	D

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
			czonych	
	• wymienia najważniejsze cechy gospodarki USA	A	• opisuje znaczenie Doliny Krzemowej w rozwoju gospodarczym USA	C
	• wymienia nazwy głównych roślin uprawianych na terenie USA	A	• wykazuje związki między gospodarką a warunkami środowiska w najważniejszych regionach gospodarczych USA	D
	• wyjaśnia uwarunkowania wysokiego rozwoju gospodarczego USA	B	• wykazuje zależność między wysokim poziomem gospodarki a poziomem rozwoju transportu w USA	D
	• wskazuje na mapie oraz wymienia nazwy obszarów o dużej koncentracji przemysłu w USA	C	• charakteryzuje regiony rolnicze w USA	C
	• wskazuje na mapie świata Brazylię i podaje nazwę stolicy tego kraju	C	• analizuje strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych	D
	• określa położenie geograficzne Brazylii	C	• określa rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej	C
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy wybranych krain geograficznych i najważniejszych rzek Brazylii	C	• wykazuje wpływ czynników geograficznych na klimat Brazylii	D
	• opisuje klimat Brazylii	C	• analizuje naturalne i antropogeniczne zagrożenia dla amazońskiej selwy	D
	• charakteryzuje rozmieszczenie ludności w Brazylii	C	• opisuje warunki życia w wielkich miastach Brazylii	C
	• określa poziom urbanizacji w Brazylii	C	• określa cechy rozwoju i problemy wielkich miast w Brazylii	C
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy największych miast Brazylii	C	• analizuje udział i miejsce Brazylii w światowych zbiorach wybranych roślin uprawnych, korzystając z dostępnych źródeł	D
	• wyjaśnia znaczenie terminu „fawele”	B	• porównuje poziom rozwoju gospodarczego Brazylii z poziomem rozwoju innych państw Ameryki	C
	• wymienia najważniejsze cechy gospodarki Brazylii	A		
	• omawia uwarunkowania rozwoju przemysłu i rolnictwa Brazylii	C		
	• wskazuje na mapie obszary silnie uprzemy-	C		

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	słowione w Brazylii i nazywa je			
	• wskazuje na mapie obszary rolnicze w Brazylii i nazywa je	C		
	• wymienia nazwy głównych roślin żywnościowych uprawianych w Brazylii	A		
	• opisuje konflikt interesów pomiędzy ekologicznymi skutkami wylesiania Amazonii a jej gospodarczym wykorzystaniem	C		
Obszary okołobiegunowe	• wskazuje na mapie świata Arktykę i Antarktykę	A	• opisuje czynniki warunkujące klimat obszarów okołobiegunowych	C
	• przedstawia cechy położenia Arktyki i Antarktyki na podstawie mapy	B	• charakteryzuje klimat obszarów okołobiegunowych	C
	• opisuje cechy środowiska obszarów okołobiegunowych	C	• analizuje uwarunkowania powstania pokrywy lodowej w Antarktyce	D
	• wyjaśnia przyczyny zmian w środowisku obszarów okołobiegunowych	B	• ocenia celowość badań prowadzonych przez naukowców na obszarach okołobiegunowych	D
	• wyjaśnia znaczenie terminów: „góra lodowa”, „pak lodowy”, „nunatak”, „lodowiec szelfowy”	B	• omawia status prawny Antarktydy	B
	• charakteryzuje klimat Antarktydy na podstawie klimatogramów	C	• analizuje przyczyny i skutki powstania dziury ozonowej nad Antarktydą	D
Australia	• wskazuje na mapie świata Australię i Oceanię	A	• oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Australii	C
	• określa położenie geograficzne Australii i Oceanii na kuli ziemskiej	C	• wykazuje zależność między symetrycznym położeniem Australii po obu stronach zwrotnika Koziorożca a uwarunkowaniami klimatycznymi	D
	• wymienia regiony geograficzne Oceanii	A	• analizuje zależności między warunkami klimatycznymi a występowaniem wód powierzchniowych w Australii	D
	• opisuje, korzystając z mapy, linię brzegową i ukształtowanie pionowe Australii	C	• analizuje uwarunkowania rozmieszczenia ludności Australii i Oceanii	D
	• wymienia nazwy osobliwości przyrodniczych Australii	A	• opisuje przyczyny małej gęstości zaludnienia oraz niskiego poziomu urbanizacji Oceanii	C

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	• wyjaśnia znaczenie terminu „endemity”	B	• wykazuje wpływ migracji na zróżnicowanie australijskiego społeczeństwa	D
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy wybranych krain geograficznych, najważniejszych rzek i jezior Australii	C	• ocenia warunki środowiska przyrodniczego Australii i Oceanii pod kątem warunków życia ludności oraz rozwoju gospodarki	D
	• charakteryzuje cechy środowiska przyrodniczego Australii i Oceanii ze szczególnym uwzględnieniem cech klimatu oraz specyfiki świata roślin i zwierząt	C	• wyjaśnia zależności między warunkami środowiska przyrodniczego a sposobami gospodarowania w australijskim rolnictwie	B
	• wskazuje na mapie obszary o największej gęstości zaludnienia oraz obszary niezamieszkałe w Australii	C	• opisuje budowę niecki artezyjskiej i uwarunkowania występowania źródeł artezyjskich	C
	• charakteryzuje zróżnicowanie ludności Australii	C	• ocenia znaczenie wód artezyjskich dla gospodarki Australii	D
	• wymienia główne cechy gospodarki Australii	A	• przedstawia na podstawie map tematycznych główne cechy gospodarki Australii na tle jej warunków naturalnych	B
	• analizuje strukturę użytkowania gruntów w Australii	D	• wskazuje regiony geograficzne Oceanii na mapie ogólnogeograficznej oraz opisuje rolę turystyki w tych regionach	C
			• porównuje, korzystając z map, środowisko przyrodnicze Australii oraz Oceanii ze środowiskiem innych kontynentów	C
Azja	• wyjaśnia znaczenie terminu „Eurazja”	B	• oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Azji	C
	• wskazuje na mapie świata Azję	A	• opisuje na podstawie mapy granicę między Europą a Azją	C
	• określa położenie geograficzne Azji na kuli ziemskiej	C	• charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Azji	C
	• wskazuje na mapie elementy linii brzegowej Azji i wymienia ich nazwy	C	• wykazuje zależność między budową geologiczną a ukształtowaniem powierzchni Azji	D
	• wymienia cechy ukształtowania powierzchni Azji	A	• analizuje genezę powstawania Himalajów	D
	• wymienia czynniki geograficzne kształtujące klimat Azji	A	• porównuje rozwinięcie linii brzegowej i ukształtowanie powierzchni Azji z innymi kontynen-	C

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
			tami	
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy najważniejszych krain geograficznych, rzek i jezior Azji	C	• opisuje cyrkulację monsunową	C
	• charakteryzuje wybrane strefy roślinne Azji	C	• wykazuje wpływ klimatu na rozmieszczenie zbiorowisk roślinnych w Azji	D
	• opisuje cechy klimatu Azji na podstawie klimatogramów i mapy klimatycznej	C	• wyjaśnia, na czym polega kontrastowość klimatyczna Azji	B
	• opisuje na podstawie mapy Azji rozmieszczenie wód powierzchniowych	C	• opisuje czynniki warunkujące układ promienisty wielkich systemów rzecznych w Azji	C
	• podaje liczbę ludności zamieszkującą Azję	A	• wykazuje na podstawie map tematycznych, że kontynent Azji jest obszarem wielkich geograficznych kontrastów	D
	• opisuje zróżnicowanie ludności Azji	C	• analizuje zmiany liczby ludności Azji	D
	• omawia czynniki warunkujące rozmieszczenie ludności w Azji	C	• analizuje przyrost naturalny w wybranych państwach Azji	D
	• omawia uwarunkowania eksplozji demograficznej w Azji	C	• charakteryzuje przyczyny i skutki wybranych problemów demograficznych Azji	C
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy azjatyckich miast-gigantów	C	• wyjaśnia uwarunkowania powstania miast-gigantów w Azji	B
	• wymienia nazwy krajów Azji o wysokim i niskim wskaźniku urbanizacji	A	• przedstawia na podstawie map tematycznych warunki przyrodnicze obszarów, na których kształtowały się najstarsze cywilizacje w Azji	B
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy obszarów o dużej i małej gęstości zaludnienia w Azji	C	• opisuje dziedzictwo kulturowe starych cywilizacji Azji	C
	• wyjaśnia znaczenie terminu „azjatyckie tygrysy” i podaje przykłady zaliczanych do nich państw	B	• analizuje strukturę i wartość PKB na jednego mieszkańca w wybranych państwach Azji	D
	• wymienia cechy gospodarki azjatyckich tygrysów	A	• ocenia warunki rozwoju rolnictwa w Azji	D
	• wymienia nazwy głównych roślin żywieniowych uprawianych w Azji	A	• omawia przyczyny zróżnicowania poziomu rozwoju rolnictwa w Azji	C
	• wskazuje na mapie główne rejony rolnicze w Azji i nazywa je	C	• wykazuje związek między rytmem upraw a „kulturą ryżu” i cechami klimatu monsunowego w Azji Południowo-Wschodniej	D

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	• omawia przyczyny zróżnicowania uprzemysłowienia państw w Azji	C	• wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozwoju gospodarczego wybranych państw Azji	C
	• wymienia nazwy surowców mineralnych wydobywanych w Azji	A	• analizuje poziom rozwoju gospodarczego państw eksportujących ropę naftową	D
	• wymienia nazwy państw wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo w Azji	A	• wykazuje kontrasty w rozwoju gospodarczym Azji	D
	• wskazuje na mapie Chin, podaje nazwę stolicy tego kraju oraz nazwy państw z nim sąsiadujących	C	• uzasadnia wpływ warunków przyrodniczych na działalność gospodarczą człowieka na wybranych przykładach w Azji	D
	• określa położenie geograficzne Chin	C	• opisuje znaczenie OPEC dla gospodarki światowej	C
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy krain geograficznych oraz najważniejszych rzek w Chinach	C	• omawia kontrasty przyrodnicze Chin	C
	• wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Chin	A	• wyjaśnia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie ludności Chin	B
	• omawia cechy ukształtowania powierzchni Chin	C	• wyjaśnia, na czym polega chiński program kontroli urodzeń	D
	• charakteryzuje klimat Chin	C	• wymienia kierunki rozwoju gospodarczego Chin	A
	• opisuje przyczyny katastrofalnych powodzi w Chinach oraz podaje sposoby zapobiegania im	C	• wykazuje zależności między warunkami przyrodniczymi a rozwojem gospodarczym Chin	D
	• wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi a rozmieszczeniem ludności Chin	B	• analizuje przyczyny szybkiego rozwoju gospodarczego Chin w ostatnich latach	D
	• podaje liczbę ludności Chin	A	• wykazuje zmiany znaczenia Chin w gospodarce światowej	D
	• analizuje wykresy i dane liczbowe dotyczące rozwoju ludności Chin	D	• opisuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa na Nizinie Chińskiej	C
	• określa poziom urbanizacji w Chinach	C	• wykazuje wpływ Chin na światową gospodarkę	D
	• wymienia nazwy głównych roślin uprawnych Chin	A	• opisuje system kastowy społeczeństwa Indii	C
	• wymienia najważniejsze cechy gospodarki Chin	A	• analizuje przyrost naturalny Indii	D
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy obszarów o dużej koncentracji przemysłu w Chinach	C	• przewiduje skutki społeczno-gospodarcze wynikające z eksplozji demograficznej w Indiach	D
	• wskazuje na mapie Indii, podaje nazwę stolicy	C	• analizuje poziom rozwoju gospodarczego Indii	D

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	tego kraju oraz nazwy państw z nim sąsiadujących			
	• określa położenie geograficzne Indii	C	• charakteryzuje indyjskie rolnictwo	C
	• wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Indii	A	• wyjaśnia przyczyny gwałtownego rozwoju przemysłu nowoczesnych technologii w Indiach	B
	• wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne oraz rzek Indii i nazywa je	C	• wyjaśnia przyczyny dynamicznego rozwoju nowoczesnych usług w Indiach	B
	• omawia cechy ukształtowania powierzchni Indii	C	• ocenia warunki naturalne Japonii	D
	• charakteryzuje klimat Indii	C	• opisuje skutki położenia Japonii w strefie aktywności wulkanicznej i sejsmicznej	C
	• podaje liczbę ludności Indii	A	• omawia rozmieszczenie ludności Japonii	C
	• opisuje kontrasty społeczne Indii	C	• opisuje uwarunkowania rozwoju gospodarczego Japonii	C
	• wymienia nazwy głównych roślin uprawnych Indii	A	• udowadnia, że Japonia jest potęgą gospodarczą	D
	• wymienia najważniejsze cechy gospodarki Indii	A	• analizuje wysokość plonów podstawowych zbóż w Japonii na tle innych krajów Azji	D
	• wskazuje na mapie obszary uprzemysłowione i rolnicze Indii oraz nazywa je	C	• wykazuje znaczenie transportu w gospodarce Japonii	D
	• wyjaśnia, dlaczego w Indiach występuje duże pogłowie bydła	C	• wykazuje wpływ czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii na tle niekorzystnych warunków środowiska	D
	• wskazuje na mapie świata Japonię i podaje nazwę stolicy tego kraju	C	• opisuje warunki naturalne Bliskiego Wschodu	C
	• określa położenie geograficzne Japonii	C	• opisuje wpływ religii na życie muzułmanów	C
	• wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Japonii	A	• porównuje poziom życia mieszkańców Bliskiego Wschodu	C
	• omawia cechy ukształtowania powierzchni Japonii	C	• analizuje zasoby ropy naftowej na świecie i formułuje wnioski	D
	• charakteryzuje klimat Japonii	C	• analizuje wielkość wydobycia ropy naftowej w krajach Bliskiego Wschodu	D
	• podaje liczbę ludności Japonii	A	• charakteryzuje Bliski Wschód pod kątem cech kulturowych, zasobów ropy naftowej i poziomu rozwoju gospodarczego	C

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	• określa poziom urbanizacji w Japonii	C	• uzasadnia tezę, że konflikty na Bliskim Wschodzie mają wpływ na globalną gospodarkę	D
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy wielkich miast Japonii	C		
	• wyjaśnia uwarunkowania rozwoju przemysłu przetwórczego w Japonii	C		
	• opisuje cechy rolnictwa Japonii	C		
	• wymienia nazwy głównych roślin uprawnych Japonii	A		
	• wymienia najważniejsze cechy japońskiej gospodarki	A		
	• wyjaśnia znaczenie terminu „Bliski Wschód”	B		
	• wskazuje na mapie ogólnogeograficznej region Bliskiego Wschodu	A		
	• opisuje położenie geograficzne Bliskiego Wschodu	C		
	• wymienia cechy środowiska i gospodarki Bliskiego Wschodu	A		
	• opisuje cechy kultury islamskiej	C		
	• określa poziom urbanizacji w państwach Bliskiego Wschodu	C		
	• omawia zasoby ropy naftowej na Bliskim Wschodzie i na świecie	C		
	• opisuje rozmieszczenie zasobów ropy naftowej na Bliskim Wschodzie	C		
	• wymienia nazwy krajów Bliskiego Wschodu o największych zasobach ropy naftowej	A		
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy obszarów Bliskiego Wschodu objętych konfliktami zbrojnymi	C		
Europa	• wskazuje na mapie świata Europę	A	• oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Europy	C
	• określa położenie geograficzne Europy na kuli ziemskiej	C	• określa cechy środowiska przyrodniczego Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej oraz map tematycznych	C

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	• wskazuje na mapie elementy linii brzegowej Europy i wymienia ich nazwy	C	• wykazuje związki między budową geologiczną a ukształtowaniem pionowym Europy	D
	• charakteryzuje linię brzegową Europy na podstawie mapy	C	• wyjaśnia wpływ zlodowaceń na rzeźbę powierzchni Europy	B
	• wskazuje na mapie wybrane niziny, wyżyny oraz góry Europy i nazywa je	C	• opisuje czynniki geograficzne warunkujące klimat Europy	C
	• wymienia cechy ukształtowania powierzchni Europy na podstawie mapy	A	• wyjaśnia zależności między typem klimatu a występowaniem formacji roślinnych w Europie	B
	• wykazuje na podstawie mapy, że Europa jest kontynentem nizinnym	D	• wyjaśnia genezę wybranych europejskich jezior	B
	• opisuje cechy klimatu Europy na podstawie mapy i klimatogramów	C	• analizuje czynniki warunkujące rozmieszczenie wielkich systemów rzecznych i zbiorników wodnych w Europie	D
	• charakteryzuje wybrane strefy roślinne Europy	C	• analizuje zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w krajach Europy	D
	• wskazuje na mapie wybrane europejskie rzeki oraz jeziora i nazywa je	C	• opisuje przyczyny i konsekwencje zróżnicowania ludności Europy	C
	• opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie wód powierzchniowych w Europie	C	• oblicza średnią gęstość zaludnienia Europy	C
	• wykazuje się znajomością podziału politycznego Europy	D	• wyjaśnia przyczyny warunkujące rozmieszczenie ludności w Europie	B
	• omawia przyczyny wysokiego wskaźnika urbanizacji w Europie	C	• wyjaśnia przyczyny oraz skutki ujemnego przyrostu naturalnego w Europie	B
	• wskazuje na mapie obszary o największej oraz najmniejszej gęstości zaludnienia i nazywa je	C	• przewiduje zmiany demograficzne w Europie	D
	• opisuje rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy	C	• uzasadnia twierdzenie, że Europa się starzeje	D
	• opisuje na podstawie map tematycznych zróżnicowanie regionalne, kulturowe, narodowościowe i etniczne współczesnej Europy	C	• analizuje problemy demograficzne Europy i formułuje wnioski	D
	• podaje liczbę ludności Europy	A	• analizuje strukturę PKB w wybranych krajach Europy	D
	• podaje przykłady krajów o dodatnim i ujemnym przyroście naturalnym w Europie	A	• opisuje czynniki rozwoju przemysłu ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu high-tech w Europie	C
	• opisuje potencjał ekonomiczny Europy	C	• omawia na wybranych przykładach czynniki	C

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
			lokalizacji przemysłu high-tech w Europie	
	• wymienia nazwy państw wysoko rozwiniętych gospodarczo i krajów o średnim poziomie rozwoju gospodarczego w Europie	A	• wyjaśnia proces restrukturyzacji przemysłu w Europie Zachodniej	B
	• wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gospodarczego krajów Europy	B		
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy głównych obszarów wydobywania surowców energetycznych w Europie	C	• porównuje strukturę użytkowania ziemi w wybranych krajach Europy, korzystając z diagramów	C
	• opisuje strukturę produkcji energii elektrycznej w wybranych krajach Europy	C	• porównuje poziom rozwoju rolnictwa w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej	C
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy najważniejszych europejskich okręgów przemysłowych i ośrodków high-tech	C	• uzasadnia tezę, że Europa jest najlepiej rozwiniętym kontynentem pod względem gospodarczym	D
	• wymienia nazwy głównych roślin uprawnych w Europie	A	• charakteryzuje środowisko przyrodnicze krajów Europy Północnej	C
	• opisuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa europejskiego	C	• wykazuje cechy społeczeństwa Europy Północnej	D
	• opisuje poziom rozwoju usług w Europie	C	• przewiduje skutki wyludniania północnej Skandynawii	D
	• wyjaśnia znaczenie terminu „kraje skandynawskie”	B	• analizuje wartość PKB na jednego mieszkańca Europy Północnej i formułuje wnioski	D
	• wskazuje kraje Europy Północnej na mapie i wymienia ich nazwy	C	• wykazuje na podstawie map tematycznych związki między głównymi cechami środowiska przyrodniczego Europy Północnej a głównymi kierunkami rozwoju gospodarczego	D
	• opisuje położenie państw Europy Północnej	C	• charakteryzuje środowisko przyrodnicze krajów alpejskich	C
	• opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie głównych ośrodków miejskich Europy Północnej	C	• wykazuje piętrowość klimatyczno-roślinną w Alpach	D
	• wyjaśnia rozmieszczenie ośrodków miejskich Europy Północnej	B	• charakteryzuje genezę rzeźby alpejskiej	C
	• wymienia cechy społeczeństwa Europy Północnej	A	• porównuje wskaźnik urbanizacji w krajach alpejskich i formułuje wnioski	C
	• wymienia nazwy głównych bogactw natural-	A	• wykazuje wpływ gór na środowisko przyrodni-	D

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	nych krajów skandynawskich		cze i gospodarkę krajów alpejskich	
	• charakteryzuje strukturę produkcji energii elektrycznej w krajach Europy Północnej	C	• wykazuje, że kraje alpejskie należą do państw wysoko rozwiniętych gospodarczo	D
	• charakteryzuje gospodarkę krajów skandynawskich	C	• analizuje czynniki rozwoju sektora bankowo-ubezpieczeniowego w Szwajcarii	D
	• wyjaśnia znaczenie terminu „kraje alpejskie”	B	• charakteryzuje walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze krajów Europy Południowej	C
	• wymienia nazwy państw alpejskich i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej; wymienia nazwy ich stolic	C	• rozpoznaje typy wybrzeży południowej Europy i wyjaśnia ich genezę	B
	• opisuje położenie krajów alpejskich	C	• opisuje wybrane atrakcje turystyczne krajów Europy Południowej	C
	• wymienia cechy środowiska przyrodniczego Alp	A	• wykazuje związki między rozwojem turystyki a warunkami przyrodniczymi i dziedzictwem kulturowym krajów Europy Południowej	D
	• opisuje rzeźbę Alp	C	• wykazuje zależność pomiędzy przyjazdami turystów a wpływami z turystyki na podstawie wykresów	D
	• wymienia nazwy największych miast krajów alpejskich i wskazuje je na mapie	C	• ocenia rolę turystyki w rozwoju gospodarczym krajów Europy Południowej	D
	• opisuje specyfikę rozmieszczenia ludności w Alpach	C	• wykazuje zależności między wielkością ruchu turystycznego a poziomem rozwoju infrastruktury turystycznej krajów Europy Południowej	D
	• wyjaśnia znaczenie rozwiniętego sektora usług krajów alpejskich	B	• wykazuje niekorzystny wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze krajów Europy Południowej	D
	• wskazuje na mapie kraje Europy Południowej, wymienia nazwy ich stolic	C	• analizuje współczynnik przyrostu naturalnego i współczynnik salda migracji Francji	D
	• określa położenie geograficzne krajów Europy Południowej	C	• opisuje sytuację społeczną imigrantów we Francji	C
	• wymienia cechy środowiska krajów Europy Południowej	A	• wyjaśnia uwarunkowania wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego	C
	• opisuje cechy środowiska przyrodniczego krajów Europy Południowej	C	• wykazuje znaczenie turystyki w tworzeniu dochodu narodowego Francji	D
	• wymienia nazwy największych miast Europy Południowej i wskazuje je na mapie	C	• charakteryzuje sieć transportową Francji	C

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	• wyjaśnia znaczenie terminu „infrastruktura turystyczna”	B	• analizuje przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa	D
	• wymienia przykłady atrakcji turystycznych krajów Europy Południowej	A	• wykazuje na przykładzie rolnictwa Francji związek między warunkami przyrodniczymi a kierunkiem i efektywnością produkcji rolnej	D
	• opisuje na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie najważniejszych ośrodków turystycznych	C	• opisuje aktywną politykę rolną Francji w ramach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej	D
	• opisuje cechy gospodarki krajów Europy Południowej	C	• wykazuje znaczenie Eurotunelu	D
	• wyjaśnia znaczenie terminu „akwakultura”	B	• wymienia zalety wyspiarskiego położenia Wielkiej Brytanii	A
	• prezentuje opracowaną na podstawie map, przewodników oraz internetu trasę wycieczki po Europie lub jej części	B	• analizuje strukturę narodowościową Wielkiej Brytanii	D
	• wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Francję i podaje nazwę stolicy tego kraju	D	• opisuje poziom urbanizacji oraz rozmieszczenie ludności w Wielkiej Brytanii	C
	• opisuje położenie geograficzne Francji	C	• opisuje układ przestrzenny oraz znaczenie Londynu jako światowej metropolii	C
	• wymienia cechy środowiska przyrodniczego Francji	A	• analizuje strukturę użytkowania ziemi w Wielkiej Brytanii	D
	• charakteryzuje środowisko przyrodnicze Francji	C	• wykazuje zależności między warunkami przyrodniczymi a poziomem rozwoju gospodarczego	D
	• opisuje czynniki wpływające na wzrost liczby mieszkańców Francji	C	• wykazuje znaczenie zamorskich terytoriów Wielkiej Brytanii (dawniej i obecnie)	D
	• wskazuje najważniejsze miasta Francji na mapie i wymienia ich nazwy	C	• wyjaśnia uwarunkowania wysokiego poziomu gospodarczego Wielkiej Brytanii	B
	• określa poziom urbanizacji Francji	C	• analizuje na przykładzie Wielkiej Brytanii uwarunkowania lokalizacji i rozwoju przemysłu wysokiej technologii	D
	• wymienia cechy gospodarki Francji	A		
	• opisuje poziom rozwoju gospodarczego Francji	C		
	• analizuje strukturę użytkowania ziemi Francji	D		
	• wskazuje na mapie regiony rolnicze Francji i	C		

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	wymienia ich nazwy			
	• wskazuje miejsce Francji w światowej produkcji rolnej	C		
	• identyfikuje cechy rolnictwa wysokotowarowego	B		
	• wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Wielką Brytanię i podaje nazwę stolicy tego kraju	C		
	• określa położenie geograficzne Wielkiej Brytanii	C		
	• charakteryzuje środowisko przyrodnicze Wielkiej Brytanii	C		
	• wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne Wielkiej Brytanii i nazywa je	C		
	• opisuje podział Wielkiej Brytanii na krainy historyczne	C		
	• opisuje strukturę narodowościową Wielkiej Brytanii	C		
	• wyjaśnia uwarunkowania dodatniego salda migracji Wielkiej Brytanii	B		
	• wyjaśnia znaczenie terminu „monarchia konstytucyjna”	B		
	• przedstawia wielkość i główne cechy położenia Londynu	B		
	• wskazuje na mapie i podaje nazwy obszarów o dużej koncentracji przemysłu w Wielkiej Brytanii	C		
	• wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego i gospodarki Wielkiej Brytanii	A		
Sąsiedzi polski	• wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Niemcy, podaje nazwę stolicy tego kraju oraz nazwy krajów z nim sąsiadujących	C	• wykazuje wpływ czynników geograficznych na klimat Niemiec	D
	• określa położenie geograficzne Niemiec	C	• opisuje skutki ujemnego przyrostu naturalnego w Niemczech	C
	• wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne oraz najważniejsze rzeki w Niemczech i nazywa je	C	• analizuje wskaźnik bezrobocia w Niemczech i formułuje wnioski	D

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	• omawia cechy środowiska przyrodniczego Niemiec	C	• analizuje przyczyny migracji do Niemiec	D
	• opisuje strukturę narodowościową Niemiec	C	• analizuje uwarunkowania rozwoju przemysłu przetwórczego Niemiec	D
	• wyjaśnia przyczyny i skutki dodatniego salda migracji w Niemczech	B	• udowadnia, że Niemcy są potęgą gospodarczą	D
	• charakteryzuje strukturę zatrudnienia w niemieckiej gospodarce	C	• opisuje zróżnicowanie rozwoju społeczno-gospodarczego wschodniej i zachodniej części Niemiec	C
	• wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego oraz gospodarki Niemiec	A	• wykazuje na przykładzie Niemiec zależność między poziomem rozwoju transportu a funkcjonowaniem pozostałych działów gospodarki	D
	• wskazuje na mapie obszary dużej koncentracji przemysłu w Niemczech i nazywa je	C	• wykazuje gospodarcze znaczenie sieci rzecznej Niemiec	D
	• przedstawia na podstawie wskazanych źródeł główne kierunki i przyczyny zmian w strukturze przemysłu Zagłębia Ruhry	B	• opisuje czynniki warunkujące rozwój gospodarczy Czech i Słowacji	C
	• wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Czechy i Słowację oraz podaje nazwy ich stolic i nazwy państw sąsiadujących z tymi krajami	C	• ocenia zasoby bogactw mineralnych Czech i Słowacji	D
	• określa położenie geograficzne Czech i Słowacji	C	• porównuje potencjał gospodarczy omawianych państw	C
	• omawia cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji,	C	• omawia efekty przemian gospodarczych, które nastąpiły w Czechach i Słowacji	C
	• analizuje strukturę zatrudnienia w Czechach	D	• porównuje środowisko społeczno-gospodarcze południowych sąsiadów Polski oraz formułuje wnioski	C
	• analizuje strukturę narodowościową Słowacji	D	• opisuje przyczyny i skutki ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji Litwy, Białorusi i Ukrainy	C
	• wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Litwę, Białoruś i Ukrainę, podaje nazwy ich stolic oraz nazwy państw sąsiadujących z tymi krajami	C	• opisuje czynniki warunkujące rozwój gospodarczy Litwy, Białorusi i Ukrainy	C
	• określa położenie geograficzne Litwy, Białorusi i Ukrainy	C	• ocenia zasoby bogactw mineralnych Litwy, Białorusi i Ukrainy	D

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	• omawia cechy środowiska przyrodniczego Litwy, Białorusi i Ukrainy	C	• porównuje potencjał gospodarczy omawianych państw	C
	• wyjaśnia przyczyny kryzysów gospodarczych na Litwie, Białorusi i Ukrainie po rozpadzie ZSRR	C	• omawia efekty przemian gospodarczych, które nastąpiły w tych krajach	C
	• wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego omawianych państw	B	• porównuje środowisko społeczno-gospodarcze wschodnich sąsiadów Polski oraz formułuje wnioski	C
	• opisuje współczesne przemiany społeczne i gospodarcze Ukrainy	A	• wykazuje zróżnicowanie przyrodnicze Rosji	D
	• wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Rosję, podaje nazwę jej stolicy	C	• wykazuje wpływ czynników geograficznych na klimat Rosji	D
	• określa położenie geograficzne Rosji	A	• wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi a rozmieszczeniem ludności w Rosji	B
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy głównych krain geograficznych, rzek i jezior Rosji	C	• analizuje zmiany przyrostu naturalnego w Rosji i formułuje wnioski	D
	• wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Rosji	A	• wykazuje zróżnicowanie językowe i religijne mieszkańców Rosji	D
	• omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji	C	• omawia uwarunkowania rozwoju przemysłu wydobywczego w Rosji	C
	• opisuje zróżnicowanie narodowościowe i kulturowe ludności Rosji	C	• omawia najważniejsze problemy rosyjskiego rolnictwa	C
	• wymienia przyczyny ujemnego przyrostu naturalnego ludności w Rosji	A	• wykazuje zależności między warunkami przyrodniczymi a poziomem rozwoju gospodarczego Rosji	D
	• wymienia główne cechy rosyjskiej gospodarki	A	• uzasadnia tezę, że Rosja jest krajem o olbrzymich możliwościach gospodarczych	D
	• wskazuje na mapie i wymienia nazwy obszarów o dużej koncentracji przemysłu w Rosji	C		
I. Środowisko przyrodnicze	Uczeń poprawnie: • charakteryzuje na podstawie mapy położenie Polski na świecie i w Europie • wymienia cechy położenia Polski • wymienia zalety położenia Polski • wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską	C A A C	Uczeń poprawnie: • opisuje położenie fizycznogeograficzne, polityczne i matematyczne Polski, korzystając z mapy Polski i mapy Europy • określa współrzędne geograficzne skrajnych punktów Polski • oblicza rozciągłość równoleżnikową i	C C C

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<p>i wskazuje te państwa na mapie ogólnogeograficznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy skrajnych punktów Polski i wskazuje te punkty na mapie Polski • opisuje przebieg granicy lądowej Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje przebieg granicy morskiej na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wyjaśnia znaczenie terminów: „powiat grodzki”, „powiat ziemski”, „województwo”, „prezydent”, „burmistrz”, „starosta” • opisuje podział administracyjny Polski • wymienia nazwy województw oraz ich stolicy i wskazuje je na mapie administracyjnej Polski • wymienia nazwy głównych jednostek tektonicznych Europy oraz Polski i wskazuje te jednostki na mapie • opisuje na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia geologiczne na terenie Polski • wymienia nazwy er, w których wystąpiły ruchy górotwórcze • wymienia nazwy górotworów kaledońskich, hercyńskich i alpejskich oraz wskazuje je na mapie Polski • opisuje proces powstawania węgla kamiennego • wymienia nazwy zlodowaceń i wskazuje ich zasięg na mapie Polski • rozpoznaje na schematach formy polodowcowe i wskazuje obszary ich występowania na mapie Polski • rozpoznaje górskie formy polodowcowe na schematach • rozróżnia cechy krajobrazu młodoglacjalnego i staroglacjalnego 	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p>	<p>południkową Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza różnice czasu słonecznego między skrajnymi punktami Polski • opisuje zasięg wód terytorialnych na podstawie mapy Polski • wykazuje korzyści i zagrożenia wynikające z położenia Polski w środkowej Europie • analizuje znaczenie podziału administracyjnego • charakteryzuje główne jednostki tektoniczne Polski • wykazuje związki między budową geologiczną a dziejami geologicznymi • rozpoznaje rodzaje węgla i charakteryzuje warunki, w których one powstawały • opisuje warunki powstania form polodowcowych • wyjaśnia genezę form polodowcowych • analizuje i porównuje cechy krajobrazów staroglacjalnego i młodoglacjalnego • wykazuje wpływ zlodowaceń na krajobraz górski • klasyfikuje skały występujące w Polsce ze względu na ich pochodzenie • wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem surowców mineralnych • opisuje rozmieszczenie skał powierzchniowych na podstawie mapy • opisuje na podstawie danych statystycznych zasoby surowców mineralnych w Polsce • opisuje na podstawie mapy występowanie surowców mineralnych • analizuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko • wyjaśnia wpływ przeszłości geologicznej na ukształtowanie powierzchni Polski • wyjaśnia wpływ współczesnych procesów geologicznych na ukształtowanie powierzchni 	<p>C</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>D</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy skał występujących w Polsce • klasyfikuje surowce mineralne ze względu na ich gospodarcze wykorzystanie • rozpoznaje na podstawie fotografii lub okazów główne rodzaje skał występujących w regionie i w Polsce • wskazuje na mapie Polski obszary występowania surowców mineralnych • wykazuje znaczenie gospodarcze surowców mineralnych • wymienia nazwy skał i surowców mineralnych występujących w regionie swojego zamieszkania • wymienia czynniki wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na kształtowanie powierzchni Polski • wymienia cechy rzeźby powierzchni Polski • opisuje na podstawie krzywej hipsograficznej udział nizin, wyżyn i gór w powierzchni Polski • wymienia nazwy pasów kształtowania powierzchni Polski i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy najwyżej i najniżej położonego punktu w Polsce i wskazuje ten punkt na mapie • rozróżnia przedstawione na ilustracjach formy rzeźby terenu • wymienia nazwy krain geograficznych w poszczególnych pasach kształtowania powierzchni i wskazuje te krainy na mapie Polski • odczytuje wysokości bezwzględne na mapie hipsometrycznej • wymienia geograficzne czynniki wpływające na klimat Polski • wymienia nazwy mas powietrza napływających nad Polskę 	<p>C</p> <p>D</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>B</p>	<p>Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje krzywą hipsograficzną • wykazuje pasowość kształtowania powierzchni Polski • porównuje cechy rzeźby poszczególnych pasów kształtowania powierzchni Polski • charakteryzuje na podstawie mapy hipsometrycznej cechy rzeźby terenu Polski • oblicza różnice wysokości bezwzględnej, korzystając z mapy hipsometrycznej • wyjaśnia wpływ czynników geograficznych na cechy klimatu Polski • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce • wykazuje przejściowość klimatyczną Polski • analizuje przebieg izoterm lipca i stycznia na mapach klimatycznych Polski • wykazuje wpływ napływających mas powietrza na kształtowanie się pogody w Polsce • opisuje pogodę kształtowaną przez poszczególne masy powietrza napływające nad Polskę • wyjaśnia mechanizm powstawania wiatru halnego w górach i bryzy nad Bałtykiem • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania przestrzennego długości okresu wegetacyjnego • charakteryzuje klimat wybranych regionów Polski na podstawie map klimatycznych • porównuje klimat Polski z klimatem innych państw Europy • wykazuje związki między budową geologiczną, rzeźbą powierzchni, klimatem a warunkami wodnymi • opisuje reżim rzek w Polsce • ocenia stopień wykorzystania wód powierzchniowych i podziemnych w Polsce • uzasadnia asymetrię dorzeczy i wyjaśnia 	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>D</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje na mapach klimatycznych Polski rozkład temperatury powietrza i opadów atmosferycznych • odczytuje informacje przedstawione na klimatogramach • kreśli klimatogramy na podstawie danych liczbowych • opisuje cechy klimatu przejściowego • opisuje cechy klimatu własnego regionu • wymienia termiczne pory roku • wymienia nazwy wiatrów lokalnych i miejsc ich występowania • odczytuje z mapy długość okresu wegetacyjnego • klasyfikuje wody występujące w Polsce • wymienia nazwy głównych rzek oraz ich dopływów i wskazuje je na mapie Polski • kreśli diagramy ilustrujące długość rzek • porównuje długości głównych rzek • charakteryzuje Wisłę i Odrę • opisuje typ ujścia Wisły • wymienia nazwy głównych kanałów i wskazuje te kanały na mapie • wymienia nazwy wybranych jezior i wskazuje te jeziora na mapie Polski • wymienia nazwy wód występujących we własnym regionie • porównuje powierzchnie i głębokości wybranych jezior • wskazuje na mapie Polski obszary występowania wód podziemnych • klasyfikuje wody podziemne • opisuje wykorzystanie wód podziemnych • wymienia nazwy największych zatok, wysp, cieśnin oraz głębi Morza Bałtyckiego i wskazuje je na mapie • opisuje położenie Bałtyku na podstawie mapy 	<ul style="list-style-type: none"> C B C C C C C C C A C C B C C C C C B C B A B C 	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny jej powstania • wykreśla działy wodne na mapie konturowej • wyjaśnia genezę mis jeziornych występujących w Polsce • wyjaśnia genezę bagien na terenie Polski • analizuje głębokość i kształt wybranych jezior • ocenia stopień i sposoby wykorzystania wód podziemnych • opisuje rozmieszczenie rejonów eksploatacji i wykorzystanie wód mineralnych • wyjaśnia genezy rodzajów wybrzeży Bałtyku • wyjaśnia genezę Mierzei Helskiej • porównuje wielkość i głębokość Bałtyku z wielkością i głębokością innych mórz • wyjaśnia zróżnicowanie zasolenia i temperatury wody w Bałtyku • porównuje cechy wód Morza Bałtyckiego z cechami wód innych mórz • ocenia znaczenie gospodarki morskiej nad Bałtykiem • proponuje sposoby ochrony wód Bałtyku • charakteryzuje typy genetyczne gleb występujące w Polsce • ocenia żyzność gleb w Polsce • analizuje profile glebowe • ocenia wartość użytkową gleb w Polsce • wyjaśnia cele zabiegów melioracyjnych przeprowadzanych w Polsce • wyjaśnia zależności między klimatem a szatą roślinną • wykazuje zależność między składem gatunkowym lasów a warunkami klimatycznymi i glebowymi • charakteryzuje strukturę powierzchniową lasów państwowych według składu gatunkowego • ocenia lesistość Polski • uzasadnia konieczność ochrony gatunkowej 	<ul style="list-style-type: none"> D C B B C B C C D C C D D B D D D D D D D C C B

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	ogólnogeograficznej • wymienia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy geograficzne Morza Bałtyckiego • opisuje linię brzegową Bałtyku na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia nazwy rodzajów wybrzeży i wskazuje na mapie miejsca ich występowania • przedstawia właściwości fizyczne wód Bałtyku • omawia znaczenie gospodarcze Morza Bałtyckiego • przedstawia przyczyny zanieczyszczenia Bałtyku • wymienia czynniki glebotwórcze • klasyfikuje gleby w Polsce • opisuje, przy pomocy mapy gleb, rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb w Polsce • wymienia nazwy gleb występujących w jego regionie • rozróżnia typy gleb ze względu na ich żyzność • wymienia przyczyny erozji gleb i sposoby jej zapobiegania • wyjaśnia znaczenie gospodarcze gleb • wyjaśnia zależności między jakością gleby a wielkością zbiorów zbóż i innych roślin • wymienia nazwy formacji roślinnych występujących w Polsce • rozpoznaje typy zbiorowisk roślinnych występujących w Polsce na zdjęciach i w terenie • opisuje rozmieszczenie kompleksów leśnych na podstawie mapy Polski • opisuje funkcje lasów • rozpoznaje wybrane gatunki roślin i zwierząt przedstawione na zdjęciach • rozróżnia formy ochrony przyrody w Polsce	A C A B B A B C C B B C C B D D C	roślin i zwierząt • uzasadnia konieczność ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce • opisuje formy prawnej ochrony przyrody • wymienia polskie organizacje działające na rzecz ochrony przyrody i opisuje ich zadania • wyjaśnia znaczenie współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony przyrody • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych, ludnościowych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów	D

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy parków narodowych w Polsce i wskazuje te parki na mapie • opisuje osobliwości wybranych parków narodowych • rozpoznaje i wymienia nazwy gatunków roślin i zwierząt prawnie chronionych w Polsce • podejmuje działania na rzecz ochrony przyrody • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych 			
II. Ludność i urbanizacja	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „demografia”, „przyrost naturalny”, „przyrost rzeczywisty”, „struktura wiekowa społeczeństwa”, „migracja”, „gęstość zaludnienia”, „stopa bezrobocia”, „naród”, „państwo wielonarodowościowe”, „państwo jednolite narodowościowo”, „mniejszość narodowa”, „mniejszość etniczna”, „społeczność etniczna”, „urbanizacja”, „wskaźnik urbanizacji”, „wieś”, „miasto”, „aglomeracja” • opisuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po 1946 roku • wskazuje czynniki wpływające na zmiany liczby ludności w Polsce • opisuje zmiany przyrostu naturalnego od zakończenia II wojny światowej do 2009 roku • wymienia nazwy regionów o dodatnim i ujemnym przyroście naturalnym w Polsce • wymienia czynniki wpływające na niską wartość przyrostu naturalnego w Polsce • wyjaśnia przyczyny i skutki zmiany modelu polskiej rodziny • wyjaśnia różnicę między społeczeństwem młodym a starym 	<p>B</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>C</p>	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje na podstawie danych statystycznych liczbę ludności Polski z liczbą ludności innych krajów Europy • omawia przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego w ostatnich latach • porównuje przyrost naturalny swojego województwa i Polski z przyrostem naturalnym innych krajów Europy • analizuje skutki ujemnego przyrostu naturalnego w Polsce • analizuje okresy wyżu i niżu demograficznego w Polsce oraz formułuje wnioski • wyjaśnia przyczyny niskiego przyrostu naturalnego we wschodniej Polsce • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego w Polsce • prognozuje zmiany liczby ludności w Polsce • analizuje piramidę płci i wieku ludności Polski • porównuje piramidy płci i wieku ludności Polski oraz innych krajów i formułuje wnioski • wyjaśnia przyczyny i skutki starzenia się polskiego społeczeństwa • analizuje strukturę wiekową społeczeństwa polskiego i porównuje ją ze strukturą innych 	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>D</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje strukturę płci i wieku na podstawie danych statystycznych oraz piramidy płci i wieku ludności Polski • porównuje na podstawie danych liczbowych długość życia w Polsce z długością życia w innych krajach • wyjaśnia przyczyny wydłużania się średniej długości życia społeczeństwa polskiego • wymienia przyczyny starzenia się społeczeństwa polskiego • opisuje grupy ekonomiczne ludności Polski • wymienia nazwy obszarów o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia i wskazuje te obszary na mapie Polski • porównuje na podstawie danych liczbowych średnią gęstość zaludnienia Polski ze średnią gęstością zaludnienia innych krajów • omawia gęstość zaludnienia w swoim regionie • opisuje czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • wymienia atrakcje i bariery osadnicze w Polsce • opisuje wielkość migracji w miastach Polski w latach 1946–2008 na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • opisuje przyczyny migracji poszczególnych grup ludności w Polsce • opisuje dawne i współczesne kierunki migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia przyczyny rozwoju terenów podmiejskich • wymienia przyczyny emigracji zagranicznych Polaków • wymienia nazwy krajów, do których migrują Polacy i wskazuje te kraje na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> C B A C C C C C A C B C C A A C C C B 	<ul style="list-style-type: none"> krajów • analizuje przyczyny i skutki starzenia się polskiego społeczeństwa • charakteryzuje rozmieszczenie ludności w Polsce • porównuje gęstość zaludnienia Polski z gęstością zaludnienia w innych krajach Europy • charakteryzuje na podstawie map gęstości zaludnienia zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Polsce i zamieszkiwanym regionie oraz wyjaśnia te różnice, uwzględniając czynniki przyrodnicze, historyczne i społeczno-ekonomiczne • ocenia atrakcje i bariery osadnicze w Polsce • wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • analizuje przyczyny i skutki dużej gęstości zaludnienia na Wyżynie Śląskiej • porównuje czynniki decydujące o rozwoju osadnictwa dawniej i współcześnie • oblicza saldo migracji w Polsce • omawia przyczyny ujemnego salda migracji ze wsi do miast w Polsce • ocenia wpływ ruchów migracyjnych na rozmieszczenie ludności w Polsce • omawia przyczyny ujemnego salda migracji zewnętrznych w Polsce • wyjaśnia przyczyny głównych kierunków współczesnych migracji zewnętrznych Polaków • opisuje skutki migracji zewnętrznych z punktu widzenia interesów Polski • oblicza przyrost rzeczywisty ludności Polski • charakteryzuje wybrane skupiska Polonii na świecie • porównuje wielkość migracji zagranicznych w Polsce i powiecie, w którym mieszka oraz formułuje wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> D C C C D B D C C C D C B C C C C C B C

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<p>ogólnogeograficznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje wielkość migracji zewnętrznych w Polsce w latach 1980–2008 • wyjaśnia przyczyny wzrostu przyrostu rzeczywistego w Polsce w ostatnich latach • wymienia nazwy krajów zamieszkiwanych przez Polonię i wskazuje te kraje na mapie ogólnogeograficznej • porównuje strukturę zatrudnienia ludności w krajach wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo ze strukturą zatrudnienia ludności w Polsce • opisuje na podstawie danych statystycznych zmiany struktury zatrudnienia ludności w Polsce w latach 1930–2008 • wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności w Polsce • ocenia zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce w ostatnich latach • wymienia nazwy województw o najwyższym zatrudnieniu w usługach oraz wskazuje te województwa na mapie Polski • wymienia przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce • wymienia przyczyny emigracji zarobkowej • wymienia główne, aktualne problemy rynku pracy w Polsce i zamieszkiwanym regionie • ocenia stopę bezrobocia w swoim województwie • wyjaśnia, dlaczego Polska jest krajem niemal jednolitym narodowościowo • opisuje strukturę narodowościową Polski • wymienia nazwy regionów zamieszkiwanych przez mniejszości narodowe i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy mniejszości etnicznych i opisuje ich rozmieszczenie na mapie Polski 	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia w latach 1930–2008 w Polsce • porównuje strukturę zatrudnienia ludności według sektorów gospodarki w ciągu ostatnich 30 lat • porównuje zatrudnienie według sektorów gospodarki w Polsce i wybranych krajach • porównuje strukturę zatrudnienia w zamieszkiwanym województwie ze strukturą zatrudnienia w innych województwach i formułuje wnioski • omawia przyczyny zróżnicowania struktury zatrudnienia w wybranych województwach Polski • wykazuje różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce i we własnym regionie • omawia przyczyny bezrobocia oraz zmiany stopy bezrobocia w Polsce w latach 1990–2009 • analizuje stopę bezrobocia w wybranych województwach i formułuje wnioski • opisuje stopę bezrobocia w swoim województwie i porównuje ją ze stopami bezrobocia w innych województwach • prognozuje zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce • oblicza stopę bezrobocia w Polsce • proponuje sposoby przeciwdziałania bezrobociu • wykazuje zróżnicowanie struktury narodowościowej Polski przed II wojną światową i obecnie • porównuje liczebność mniejszości narodowych w Polsce przed II wojną światową z obecną liczebnością oraz wyjaśnia przyczyny zmian • analizuje przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • opisuje zróżnicowanie narodowościowe i 	<p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przejawy procesu urbanizacji w Polsce • wymienia cechy polskich miast • wymienia czynniki, które miały wpływ na intensywność urbanizacji w Polsce • odczytuje z danych statystycznych wskaźniki urbanizacji dla wybranych województw • wymienia nazwy obszarów najbardziej zurbanizowanych w Polsce i wskazuje te obszary na mapie • opisuje miasta Polski według grup wielkościowych • porównuje rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce oraz zamieszkiwanym regionie • rozróżnia typy aglomeracji w Polsce • opisuje aglomeracje policentryczne i monocentryczne na podstawie danych statystycznych i map tematycznych • wymienia nazwy aglomeracji miejskich i wskazuje je na mapie Polski • wyjaśnia przyczyny rozwoju wielkich miast w Polsce • opisuje funkcje miast na wybranych przykładach • opisuje przemiany współczesnych miast w Polsce • omawia problemy mieszkańców dużych miast • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<p>C</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p>	<p>etniczne wybranych regionów Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje informacje o dorobku kulturowym wybranych mniejszości etnicznych i narodowych • charakteryzuje dorobek kulturowy wybranych grup etnicznych i mniejszości narodowych • porównuje proces urbanizacji z lat 70. XX w. z obecnym procesem urbanizacji • porównuje wskaźnik urbanizacji zamieszkiwanego województwa ze wskaźnikiem urbanizacji w dowolnie wybranym województwie i formułuje wnioski • oblicza wskaźnik urbanizacji w wybranych obszarach Polski i interpretuje go • ocenia wpływ migracji ludności ze wsi do miast na proces urbanizacji • podaje przyczyny zróżnicowania wskaźnika urbanizacji w wybranych regionach Polski • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce oraz innych krajach i wymienia przyczyny jego zróżnicowania • analizuje i ocenia rozmieszczenie wielkich miast w Polsce na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wykazuje różnice między aglomeracją policentryczną i monocentryczną • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych, ludnościowych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów 	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p>
III. Rolnictwo i przemysł	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „struktura użytkowania ziemi”, „użytki rolne”, „grunty orne”, „struktura upraw”, „plony”, „zbiory”, „hodowla zwierząt”, „pogłowie”, „restrukturyzacja przemysłu”, „okręg przemysłowy”, „infrastruktura przemysłowa” 	<p>B</p> <p>B</p>	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • ocenia warunki pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa • ocenia strukturę użytkowania ziemi w Polsce i porównuje ją ze strukturą w innych krajach 	<p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia funkcje rolnictwa • opisuje na podstawie map tematycznych warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia nazwy obszarów o najkorzystniejszych warunkach przyrodniczych rozwoju rolnictwa i wskazuje te obszary na mapie Polski • wyróżnia główne cechy struktury użytkowania ziemi oraz wielkości i własności gospodarstw rolnych w Polsce na podstawie danych statystycznych • opisuje za pomocą danych statystycznych poziom nawożenia i mechanizacji rolnictwa w Polsce • wymienia czynniki ograniczające rozwój rolnictwa • wyjaśnia wpływ polityki rolnej państwa na poziom rolnictwa w Polsce • wymienia nazwy głównych roślin uprawnych w Polsce • wymienia czynniki warunkujące rozmieszczenie upraw w Polsce • wyróżnia główne cechy struktury zasiewów w Polsce na podstawie analizy map, wykresów, danych liczbowych • wymienia nazwy obszarów upraw wybranych roślin i wskazuje te obszary na mapie Polski • wymienia przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu wybranych upraw (pszenicy, ziemniaków, buraków cukrowych) • opisuje główne kierunki produkcji zwierzęcej w Polsce • wyróżnia główne cechy struktury hodowli w Polsce na podstawie analizy map, wykresów, danych liczbowych • omawia cele hodowli zwierząt 	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce i porównuje go z poziomami mechanizacji i chemizacji rolnictwa w innych krajach • wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania wielkości gospodarstw rolnych • analizuje skutki rozdrobnienia gospodarstw rolnych • porównuje warunki rozwoju rolnictwa w Polsce z warunkami w województwie, w którym mieszka i formułuje wnioski • wyjaśnia znaczenie produkcji roślinnej w wyżywieniu ludności kraju • opisuje strukturę powierzchni zasiewów w Polsce • wyjaśnia związek między żyznością gleb a rodzajem upraw • uzasadnia zróżnicowanie natężenia upraw roślin w wybranych rejonach • porównuje plony i zbiory wybranych roślin w Polsce i innych krajach na podstawie danych statystycznych oraz formułuje wnioski • wyjaśnia znaczenie produkcji zwierzęcej w wyżywieniu ludności kraju • ocenia strukturę hodowli zwierząt gospodarskich w Polsce • wyjaśnia zróżnicowanie natężenia hodowli wybranych zwierząt gospodarskich w wybranych rejonach • porównuje na podstawie danych liczbowych wydajność hodowli zwierząt w Polsce i innych krajach • ocenia towarowość polskiego rolnictwa • wyjaśnia przyczyny wysokich kosztów produkcji rolnej • uzasadnia potrzebę rozwoju gospodarstw ekologicznych w Polsce 	<p>B</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>C</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje pogłowie bydła i trzody chlewnej w Polsce w wybranych latach • wskazuje przyczyny spadku ilości pogłowia zwierząt hodowlanych w Polsce • wymienia nazwy obszarów hodowli wybranych zwierząt i wskazuje te obszary na mapie Polski • wymienia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia hodowli bydła i trzody chlewnej w Polsce • wyjaśnia znaczenie przemysłu w tworzeniu dóbr materialnych • klasyfikuje przemysł na sekcje i działy • charakteryzuje czynniki lokalizacji przemysłu • opisuje na wybranych przykładach czynniki lokalizacji przemysłu • wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle w Polsce i w zamieszkiwanym regionie • wymienia najlepiej rozwijające się obecnie w Polsce działy produkcji przemysłowej • wymienia przyczyny przemian gospodarczych, które zaszły w Polsce po 1989 roku • opisuje proces restrukturyzacji i prywatyzacji przemysłu • wymienia nazwy okręgów przemysłowych i wskazuje te okręgi na mapie Polski • opisuje czynniki lokalizacji wybranych okręgów przemysłowych w Polsce • klasyfikuje surowce mineralne • wymienia nazwy obszarów wydobywania surowców mineralnych i wskazuje te obszary na mapie Polski • określa przyczyny importu niektórych surowców mineralnych • odczytuje z danych statystycznych wielkość wydobycia wybranych surowców w Polsce 	<p>A</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie przemysłu dawniej i obecnie • wyjaśnia związki między lokalizacją przemysłu a warunkami naturalnymi, rynkiem zbytu, szlakami komunikacyjnymi i potencjałem ludzkim • omawia cele tworzenia specjalnych stref ekonomicznych • ocenia społeczne i gospodarcze korzyści utworzenia specjalnych stref ekonomicznych • wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania lokalizacji okręgów przemysłowych • ocenia korzyści i negatywne skutki koncentracji przemysłu • uzasadnia potrzebę restrukturyzacji przemysłu w wybranych okręgach przemysłowych • wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle w zamieszkiwanym regionie • uzasadnia potrzebę rozwijania nowoczesnych działów produkcji przemysłowej • ocenia gospodarcze korzyści i społeczne skutki restrukturyzacji i prywatyzacji przemysłu • wyjaśnia znaczenie gospodarcze surowców mineralnych • ocenia zasoby surowców mineralnych na podstawie danych statystycznych • analizuje strukturę wydobycia wybranych surowców mineralnych w Polsce • porównuje wielkość wydobycia poszczególnych surowców mineralnych w Polsce z wielkością wydobycia tych surowców w innych krajach • analizuje diagramy ilustrujące wielkość wydobycia wybranych surowców mineralnych w Polsce • wykazuje potrzebę racjonalnego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce • wykazuje zależności między lokalizacją kopalni 	<p>C</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • kreśli diagramy ilustrujące wielkość wydobycia wybranych surowców • wymienia przyczyny spadku wydobycia węgla kamiennego • klasyfikuje elektrownie • wymienia nazwy źródeł energii • opisuje strukturę produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni • wymienia nazwy wybranych elektrowni ciepłych i wodnych oraz wskazuje te elektrownie na mapie Polski • opisuje czynniki lokalizacji wybranych elektrowni • opisuje wady i zalety poszczególnych rodzajów elektrowni • odczytuje z danych statystycznych i diagramów wielkość produkcji energii elektrycznej • odczytuje dane statystyczne dotyczące zagadnień m.in. społecznych i gospodarczych • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	C C C C D C	<ul style="list-style-type: none"> a lokalizacją zakładów przetwarzających wydobywane surowce w Polsce • przedstawia na podstawie różnych danych strukturę wykorzystania źródeł energii w Polsce i formułuje wnioski • ocenia strukturę produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni • wyjaśnia przyczyny i skutki dominacji energetyki ciepłej • wykazuje korzyści z wykorzystywania alternatywnych źródeł energii • przedstawia i ocenia wpływ energetyki na stan środowiska przyrodniczego • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych, ludnościowych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów 	B D D D
IV. Usługi	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje usługi • wyjaśnia znaczenie terminów: „usługi”, „komunikacja”, „transport”, „tranzyt międzynarodowy”, „handel”, „handel zagraniczny”, „import”, „eksport”, „saldo bilansu handlu zagranicznego”, „turystyka”, „walory turystyczne”, „infrastruktura turystyczna” • opisuje znaczenie usług we współczesnej gospodarce Polski • wymienia nazwy usług rozwijających się w zamieszkiwanym regionie • wyjaśnia szybki rozwój wybranych usług w 	B B C A B	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny rozwoju usług w Polsce • wykazuje znaczenie usług w tworzeniu PKB • ocenia dostępność usług telekomunikacyjnych w Polsce na tle innych krajów • ocenia przyczyny i skutki rozwoju technologii informacyjnej • ocenia dostęp do internetu w swoim województwie i wybranych województwach • analizuje przyczyny rozwoju telefonii komórkowej w Polsce • wykazuje związki między łącznością a rozwojem gospodarczym 	B D D D D D

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<p>Polsce i zamieszkiwanym regionie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady działów usług rozwijających się oraz zanikających • wymienia rodzaje usług świadczonych przez komunikację • wyjaśnia znaczenie łączności • opisuje znaczenie telekomunikacji • porównuje liczbę abonentów telefonicznych w Polsce z liczbą abonentów w innych krajach Europy • porównuje liczbę użytkowników internetu w Polsce z liczbą użytkowników Internetu w innych krajach Europy • wymienia czynniki wpływające na rozwój telefonii komórkowej • rozróżnia rodzaje transportu • opisuje znaczenie poszczególnych działów transportu lądowego w gospodarce kraju i życiu codziennym • analizuje przewóz ładunków i pasażerów w Polsce według rodzajów transportu • opisuje strukturę przewozów ładunków transportem kolejowym w Polsce • omawia przestrzenne zróżnicowanie gęstości sieci kolejowej i dróg kołowych w Polsce • wymienia przyczyny wzrostu znaczenia transportu samochodowego i przesyłowego w Polsce • uzasadnia konieczność modernizacji transportu lądowego w Polsce • wskazuje na mapie Polski główne szlaki transportu lądowego • wyjaśnia znaczenie transportu morskiego, wodnego śródlądowego i lotniczego w gospodarce kraju • wymienia cechy transportu morskiego • opisuje morską flotę transportową w Polsce 	<p>A</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje wady i zalety poszczególnych rodzajów transportu lądowego • analizuje jakość sieci transportowej w Polsce • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości sieci dróg kołowych oraz sieci linii kolejowych w Polsce • porównuje gęstość sieci dróg kołowych oraz sieci linii kolejowych w Polsce z gęstością tych sieci w innych krajach • wyjaśnia potrzebę budowy nowoczesnych autostrad • przewiduje skutki gwałtownego rozwoju motoryzacji • analizuje wady i zalety transportu morskiego, wodnego śródlądowego i lotniczego • wykazuje na przykładach znaczenie transportu morskiego, wodnego śródlądowego i lotniczego w Polsce • porównuje wielkości przeładunków w polskich portach morskich • analizuje międzynarodowy ruch pasażerski w polskich portach morskich • wyjaśnia przyczyny niewielkiego znaczenia transportu śródlądowego w Polsce • analizuje wielkość ruchu pasażerskiego w polskich portach lotniczych • porównuje odległości oraz koszty przewozu towarów i pasażerów różnymi środkami transportu w Polsce • wykazuje wpływ transportu na rozwój innych dziedzin gospodarki • ocenia znaczenie handlu zagranicznego w rozwoju innych dziedzin gospodarki • analizuje dane liczbowe dotyczące bilansu handlu zagranicznego Polski w ostatnich latach i formułuje wnioski • proponuje sposoby uzyskania przez Polskę 	<p>D</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>C</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<p>ście światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych 			
V. Polska w świecie	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa wskaźniki rozwoju gospodarczego i społecznego Polski • ustala na podstawie danych statystycznych poziom rozwoju gospodarczego i społecznego Polski • wyjaśnia potrzebę współpracy międzynarodowej • wymienia przykłady współpracy międzynarodowej • wymienia przykłady inwestycji zagranicznych w Polsce • wymienia nazwy największych organizacji międzynarodowych • wymienia nazwy euroregionów i wskazuje euroregiony na mapie Polski • wyjaśnia znaczenie euroregionów • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<p>B</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>C</p>	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia na podstawie wskaźników poziom rozwoju gospodarczego Polski • porównuje PKB w Polsce i innych krajach • analizuje i porównuje dane statystyczne dotyczące produkcji wybranych towarów w Polsce i innych krajach • wyjaśnia korzyści wynikające z inwestycji zagranicznych w Polsce • ocenia korzyści wynikające ze współpracy międzynarodowej • ocenia skutki integracji Polski z UE i NATO • ocenia znaczenie euroregionów • określa rolę Polski w strukturach międzynarodowych • charakteryzuje wybrany euroregion • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych, ludnościowych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów 	<p>D</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>D</p>
VI. Degradacja środowiska przyrodniczego	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego Polski • opisuje wpływ przemysłu na stan środowiska • wymienia skutki przedostawania się odpadów produkcyjnych do środowiska • wymienia sposoby zmniejszania emisji zanieczyszczeń przemysłowych • opisuje zagrożenia wynikające ze składowania śmieci i odpadów poprodukcyjnych 	<p>A</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C</p>	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki społeczne i gospodarcze zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego • wyjaśnia proces powstawania kwaśnych opadów • ocenia wpływ ścieków komunalnych na stan czystości wód w Polsce • opisuje stan jakości wód Wisły i Odry na podstawie diagramów • wyjaśnia przyczyny i skutki eutrofizacji wód • opisuje zróżnicowanie regionalne 	<p>D</p> <p>B</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia skutki zanieczyszczenia środowiska środkami chemicznymi stosowanymi w rolnictwie • opisuje wpływ środków transportu na stan środowiska • uzasadnia konieczność segregacji śmieci, oszczędności energii oraz wody • wymienia skutki zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<p>A</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>A</p> <p>D</p> <p>C</p>	<p>zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje konieczność ochrony środowiska przyrodniczego w Polsce • proponuje sposoby ograniczenia zanieczyszczenia środowiska odpadami wytwarzanymi przez człowieka • proponuje konkretne działania na rzecz ochrony środowiska we własnym regionie • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych, ludnościowych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów 	<p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p>
<p>VII.</p> <p>Przegląd regionów geograficznych</p>	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy krain geograficznych pobrażę i wskazuje te krainy na mapie Polski • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy krajobrazu pobrażę • opisuje na podstawie mapy klimatycznej klimat pobrażę • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki pobrażę • wymienia atrakcje turystyczne pobrażę • charakteryzuje wybrane miasta pobrażę • wymienia nazwy krain geograficznych pojezierzy i wskazuje te krainy na mapie Polski • wyróżnia cechy rzeźby młodoglacjalnej pojezierzy na podstawie schematów i fotografii • rozróżnia formy polodowcowe na podstawie schematów i fotografii • wymienia nazwy jezior polodowcowych i wskazuje te jeziora na mapie Polski • opisuje na podstawie map klimatycznych zróżnicowanie klimatyczne pojezierzy • wymienia surowce mineralne pojezierzy • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki pojezierzy 	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>A</p> <p>C</p>	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje wpływ zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na ukształtowanie powierzchni pobrażę • wyjaśnia genezę Żuław Wiślanych • wyjaśnia genezę mierzei • porównuje cechy oraz genezy wybrzeża klifowego i płaskiego • ocenia walory turystyczne pobrażę • ocenia możliwości rozwoju gospodarczego pobrażę • wykazuje związki między cechami gospodarki pobrażę a warunkami przyrodniczymi • wyjaśnia genezę rzeźby pojezierzy • wyjaśnia zróżnicowanie krajobrazu w pasie pojezierzy • wyjaśnia genezę mis jeziornych w pasie pojezierzy • porównuje cechy klimatu Pojezierza Myśliborskiego i Pojezierza Suwalskiego • wykazuje wpływ rzeźby terenu na zróżnicowanie opadów atmosferycznych w pasie pojezierzy 	<p>D</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>D</p> <p>D</p>

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy najważniejszych miast Karpat Zewnętrznych oraz wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej • opisuje funkcje wybranych miast Karpat Zewnętrznych • opisuje położenie Karpat Wewnętrznych na podstawie mapy Polski • wymienia nazwy i rozpoznaje najważniejsze skały występujące w Tatrach i Pieninach • opisuje na podstawie ilustracji cechy polodowcowej rzeźby wysokogórskiej Tatr • charakteryzuje na podstawie schematu piętra klimatyczno-roślinne Tatr • opisuje formy rzeźby krasowej Tatr Zachodnich • opisuje formy rzeźby Pienin • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Karpat • uzasadnia atrakcyjność turystyczną Tatr i Pienin • wymienia nazwy ośrodków turystycznych Tatr i Pienin i wskazuje te ośrodki na mapie Polski • charakteryzuje wybrane ośrodki turystyczne • opisuje specyfikę folkloru Tatr i Obniżenia Orawsko-Podhalańskiego • opisuje położenie Sudetów i Przedgórze Sudeckiego na podstawie mapy Polski • opisuje cechy krajobrazu Sudetów na podstawie map tematycznych • analizuje mapę klimatyczną i na jej podstawie ustala cechy klimatu Sudetów i Przedgórze Sudeckiego • wskazuje rejony eksploatacji surowców mineralnych Sudetów i Przedgórze Sudeckiego na mapie Polski • opisuje na podstawie map tematycznych 	<p>C C</p> <p>D C</p> <p>C C</p> <p>C C</p> <p>C C</p> <p>D</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C C</p> <p>C C</p> <p>C C</p> <p>C C</p> <p>C</p> <p>C</p>	<p>darczych oraz danych statystycznych i wykresów</p>	

Dział programu	Wymagania podstawowe – Konieczne, Podstawowe, Rozszerzające – (dop,dst,db) uczeń poprawnie:	Kat. celów	Wymagania ponadpodstawowe – Dopełniające, Wykraczające– (bdb, cel) uczeń poprawnie:	Kat. celów
	<p>najważniejsze cechy gospodarki Sudetów</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje warunki rozwoju rolnictwa Przedgórze Sudeckiego • opisuje zagrożenia środowiska przyrodniczego powstające w wyniku działalności gospodarczej człowieka • wymienia nazwy najważniejszych miast w Sudetach i wskazuje te miasta na mapie Polski • charakteryzuje funkcje miast Sudetów i Przedgórze Sudeckiego • opisuje atrakcje turystyczne Sudetów i Przedgórze Sudeckiego • charakteryzuje na podstawie map położenie własnego regionu w Polsce • opisuje środowisko przyrodnicze regionu swojego zamieszkania na podstawie map tematycznych • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki swojego regionu • opisuje rozmieszczenie ludności w regionie • omawia tradycje regionu, w którym mieszka • odczytuje dane statystyczne dotyczące zagadnień społecznych i gospodarczych swojego regionu • opisuje atrakcje turystyczne regionu, w którym mieszka • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>C</p>		